

Kompendium til Islam

v. Christian Lund

Jens Forman: *Islams oprindelse*. Uddrag af 'Muslimernes religion'. Systime 2006, s. 9-15.

Deniz Kitir: *Introduktion til Islam*. Uddrag af 'Klassisk og moderne Islam'. Systime 2020, s. 31-47

Jens Forman: *Søjlerne*. Uddrag af 'Muslimernes religion'. Systime 2006, s. 29-35.

Cilla Transø: *Min muslimske hverdag – de fem søjler i praksis*. Uddrag af Munk og Transø 'Islam – klassiske og nutidige kilder' Pantheon 1995, s. 6-7

Munk og Transø: *Koran- og Hadith-uddrag om De fem søjler*. Uddrag af 'Islam – klassiske og nutidige kilder' Pantheon 1995, s. 25-27

Hussein Shehadeh: *Islams hus*. Uddrag af Munk og Transø 'Islam – klassiske og nutidige kilder' Pantheon 1995, s. 47-48

Uddrag af
Zens Forman
"Muslimernes Religion"
Systeme 2006, s. 9-15.

I. ISLAMS OPRINDELSE

I år 1900 var 12% af verdens befolkning statistisk set muslimer. I 2005 drejer det sig om ca. 20% eller i tal 1,2 milliard; kun kristendommen kan regne med flere tilhængere, nemlig ca. 2 mia.

Kun 1/5 af muslimerne lever i arabisk-talende lande i Mellemøsten – fra Irak i øst til Marokko i vest. De øvrige befinder sig i f.eks. Indonesien, Nigeria, Pakistan, Bangladesh, Indien og Iran.

Islam er flertalsreligion i 52 stater i den tredje verden (heraf 22 arabisk-talende). Men også i Europa er den vokset hurtigt og udgør nu en minoritet på gennemsnitligt 5%. Grunden er indvandring fra tidligere europæiske kolonier (f.eks. pakistanter i England og algiere i Frankrig), gæstearbejdere (f.eks. tyrkere i Tyskland) samt flygtningestrømme (palæstinensere, iranere, somaliere, bosniere, irakere og afghanere). Hertil kommer så de fortsatte og omfattende familiesammenføringer.

Islam er et arabisk ord, der betyder 'at underkaste sig' Guds – eller på arabisk *Allahs* – vilje, hvorved

De 10 største muslimske lande		
Land	Indbyggere	Muslimer - %
1. Indonesien	245 mio	215 mio - 88%
2. Pakistan	166 mio	161 mio - 97%
3. Indien	1100 mio	144 mio - 13%
4. Bangladesh	148 mio	123 mio - 83%
5. Egypten	79 mio	71 mio - 90%
6. Tyrkiet	71 mio	70 mio - 99%
7. Iran	69 mio	68 mio - 98%
8. Nigeria	132 mio	66 mio - 50%
9. Marokko	34 mio	33 mio - 99%
10. Sudan	42 mio	29 mio - 70%

CIA World Fact Book 2005 (google)

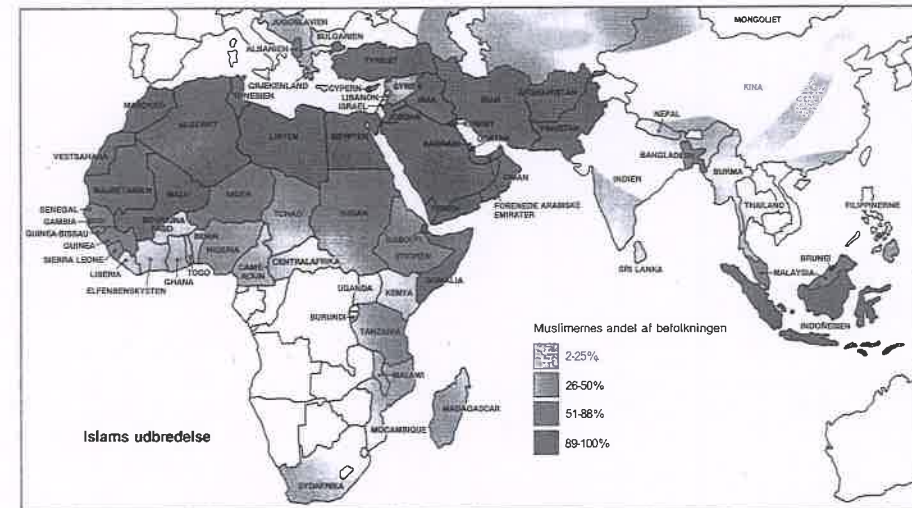

Fig 1. Islams udbredelse: Muslimernes andel af befolkningen

tilhænger, *muslimen*, får *salam* (: fred) med Gud. Tidligere brugte man i den vestlige verden en parallel betegnelse til 'kristendom' og 'kristen' (: Kristus-tilhænger), nemlig 'muhammedanisme' og 'muhammedaner', men muslimerne anser betegnelsen for misvisende; det er jo ikke Muhammed, men Gud, man hengiver sig til.

Alligevel er islam – som det vil fremgå – utænkelig uden Muhammed og hans forkyndelse i Mekka og Medina for 1400 år siden.

1. Arabien

Arabien består af ørken og busksteppe, afbrudt af oaser samt frugtbart land langs kysterne. De fleste arabere var nomader, mens en mindre gruppe levede af landbrug eller handel, især karavaneruten fra Sydarabien over Mekka og Medina til Syrien.

Enhver araber var bevidst om sin slægt og om den stamme, den var en del af. Mellem stammerne var der altid stridigheder, overfald og blodhævn. Fire måneder om året – måned nr 11, 12, 1 & 7 – var imidlertid fredlyste. I stedet kunne man mødes og løse konflikter, f.eks. i Mekka, hvor Arabiens største helligsted, *Kabaen* (: terning), befandt sig. Det var en firkantet bygning (12m x 10m x 15m), som angiveligt rummede 360 gudestatuer, og som fik sin hellighed fra *Den sorte Sten*, en sølvindfatter, himmelsk sten (meteorit) indmuret i det østlige hjørne.

Flertallet af arabere var således *polyteister*. I det centrale Arabien og Mekka dyrkede man bl.a. 'Allahs døtre': al-Lat (himmelgudinden, solen), al-Manat (skæbnegudinden) og al-Uzza (krigs- og kærlighedsgudinden). Man troede desuden på onde ånder (: *djinner*), som man skulle holde på afstand, og på Skæbnen, som på forhånd skulle have fastlagt et menneskes livsforløb. Endelig var der

en forestilling om en fjern himmelgud, *Allah*, der var verdens skaber og regnens giver.

Monoteismen – med dens idé om én almægtig, retfærdig og barmhjertig Gud – kendte man også. Jøder og kristne var udvandret eller flygtet til hele Arabien og havde desuden drevet mission. På Muhammeds tid var Nordarabien således stærkt kristnet, mens der i Syd-Arabien (Yemen) var et jødisk kongerige.

2. Muhammed

Muhammed er født i handelsbyen Mekka i 570. Hans slægt, *hashim*, tilhørte en fattig gren af *Kuraish*, byens dominerende stamme. Hans barndom var vanskelig. Faderen døde, før han blev født,

moderen, da han var 6 år gammel. Derefter voksede han op hos en farbroder. Senere blev han karavanefører og rejste over hele Arabien, også det kristnede Nord-Arabien.

Som 25-årig giftede han sig med sin arbejdsgiver, den 40-årige købmandsenke Khadidja. De fik 6 børn, 2 drenge og 4 piger. Drengene døde som små, og kun én pige overlevede profeten (med et halvt år), nemlig *Fatima*. Hun blev gift med Muhammeds fætter, Ali, og fik som eneste profetbarn selv afkom: 2 drenge og 2 piger. Efter Khadidjas død giftede Muhammed sig efterhånden med 10 kvinder, men uden at få flere børn.

Kristne eneboere inspirerede allerede den unge, nu velhavende Muhammed til at søge Gud i ensomhed og meditation. I hele måneden *ramadan* trak han sig tilbage til Hira-grotten på Lysets Bjerg uden for Mekka. Ifølge muslimsk tradition, som den findes i fortællinger om Muhammeds liv og senere Muhammed-biografier, fik han her i 610 – den 27. dag, *skæbnenatten* – sin kaldelse. Ærkeenglen Gabriel viste sig angiveligt for ham og befalede ham at stå frem som Guds *sendebud*. Resten af livet, 23 år, så han jævnligt Gabriel (*vision*) og hørte hans stemme (*audition*), som bød ham fremsige nye åbenbaringer.

Den første åbenbaring er ifølge muslimsk tradition sura 96,1-5:

I den nådige og barmhjertige Guds navn.

¹ *Læs op, i din Herre, Skaberens, navn,*

² *Ham, der skabte mennesket af et spædt foster!*

³ *Læs op, for din Herre er gavmildheden selv,*

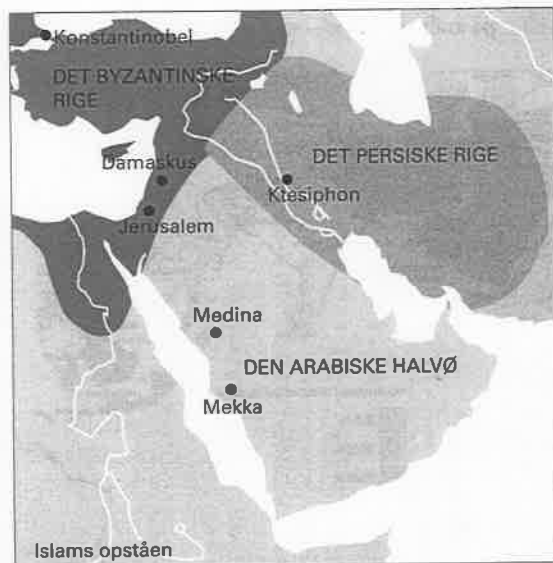
⁴ *Han, som belærte ved hjælp af pennen*

⁵ *og lærte mennesket, hvad det ikke tidligere vidste.*

Åbenbaringerne i hele Mekka-tiden kan sammenfattes til følgende: Der eksisterer kun én *almægtig* Gud, Allah, og Muhammed er hans særligt udvalgte sendebud. Og ved den forestående Dommedag vil den *retfærdige* Gud dømme alle, der har afvist profetens forkyndelse, til Ilden, Helvede, mens han vil vise sig *barmhjertig* og åbne Haverne, Paradiset, for alle, der har underkastet sig og dermed blevet muslimer.

Hans advarsler havde imidlertid ringe succes. På 12 år fik han ifølge traditionen kun 70 tilhængere. Man troede, at han var besat af *djinner*, onde ånder. Hans tale om legemets opstandelse og et hinsidigt paradis forekom utroværdig: Hvad med forfædrene: Gik de bare fortabt? Og hvorfor kunne han ikke bare bevise sin status som udvalgt profet ved at forkynde sammen med en engel? Eller foretage en for alle synlig himmelrejse og hente den himmelske bog ned én gang for alle? Og ville hans monoteisme-krav ikke true indtægterne fra valfarten til de mange guder i Kabaen? Og accept af Muhammed som Guds udvalgte ville vel betyde, at han tillige blev politisk leder?

Fig 2. Byzans, Persien og Arabien år 600

En tid overvejede Muhammed et kompromis med sine kritikere: En åbenbaring sagde, at *Allahs døtre*: Al-Lat, Al-Manat, al-Uzza kunne tilbedes. *De er de ophøjede, på hvis forbøn man tør håbe*. Men han erkendte hurtigt, at dette budskab måtte skyldes en satanisk inspiration. Derfor tilbagekaldte han *de sataniske vers* og erstattede dem med: *De er intet andet end navne, hvormed jeg og jeres fædre har kaldt dem. Allah har ikke givet dem nogen bemyndigelse* (Sura 53,23).

I stedet for et kompromis blev hans forhold til lederne i Mekka forværret. I 619 døde tilmed både Khadidja, og hans farbroder, som hidtil havde beskyttet ham – uden selv at blive muslim. Der gik rygter om mordplaner. Samtidig fik han et tilbud fra Medina, moderen Aminahs hjemby, som lå i en oase 300 km nordpå: Han var kendt dér som en retfærdig mand, og man ønskede ham som mægler mellem byens 11 stammer, heraf 3 jødiske.

Ved *hidjra* (: udvandringen) 622 forlod Muhammed Mekka med sine tilhængere. Hermed brød han med Kuraish-stammen og skabte et nyt, religiøst baseret fællesskab, nemlig den muslimske *umma* (: de rettroendes samfund). Dette brud blev anset for så betydningsfuldt, at den islamiske tidsregning begyndte netop denne dato, den 16. juli 622.

I Medina fik Muhammed en ny rolle. Fra at være en latterliggjort og forfulgt profet blev han først en anerkendt mægler, siden den ubestridte leder af byen og – kort før sin død – herre over hele Arabien. Hans åbenbaringer skiftede samtidig karakter, både i form og indhold. Formen var ikke længere korte, lidenskabelige, rimede vers, men lange, belærende prosatekster. Og indholdet var ikke længere et opgør med *polyteismen* og løfter eller advarsler om det *hinsidige*, Paradis og Helvede. Det var i stedet et opgør med *andre* monoteister (kristne og især jøder, 'hyklerne') samt regler for organisering af det *dennesidige*: hvordan troen skulle holdes levende ('søjlerne'), og hvordan en *teokratisk* (: gudsstyret) stat konkret skulle indrettes med ægteskabsregler, arveregler, strafferegler osv.

Mekka-forkyndelse Sura 112	Medina-forkyndelse Sura 4, 34
<i>I den nådige og barmhjertige Guds navn.</i>	<i>Mænd står over kvinder, fordi Gud har udmærket nogle frem for andre, og fordi det er mændene, der må lægge ud af deres formue. Gode kvinder er lydige og værner om det skjulte, fordi Gud værner derom.</i>
¹ <i>Sig: Han er Gud, Han er én,</i>	<i>Hvis de er genstridige, skal I først formane dem, derefter lade dem alene i sengen og endelig slå dem. Hvis de så adlyder jer, skal I ikke foretage jer mere i sagen.</i>
² <i>den evige Gud.</i>	<i>Gud er ophøjet og stor.</i>
³ <i>Han avler ikke børn, og Han er ikke avlet.</i>	
⁴ <i>Ikke én er Hans lige.</i>	

Medina-åbenbaringerne forbedrede kvindens stilling betydeligt: Drab på pigebørn blev forbudt (Sura 17,31). Og ved *ægteskab* indførtes en obligatorisk *brudegave* (Sura 4,4), som den kommende ægtemand skulle betale til pigen (*ikke* til hendes far). Heraf forfaldt typisk halvdelen til betaling, før ægteskabet blev fuldbyrdet, halvdelen ved mandens død eller en evt. skilsmisse; før havde manden uden videre kunnet forstøde sin hustru og sende hende tilbage til hendes egen familie. Også *arvereglerne* blev ændret: Før Muhammed arvede en kvinde ingenting. Al formue blev ejet af manden og gik videre til den nærmeste

Abraham-traditionen i jødedom

Gud fik Abraham, hvis slægt stammede fra Ur i Irak, til at flytte til Hebron i det sydlige Israel, hvor han sluttede en *pagt* (: aftale) med ham: Gud ville gøre ham til stamfader til et stort folk, jødefolket, som Gud ville overdrage *Kanaans Land* (: Israel) til evig arv og eje. Til gengæld skulle jødefolket underkaste sig Guds vilje, symboliseret ved omskærelse af alle af hankøn. Guds vilje blev senere konkretiseret i Moselovens 613 bud.

Endnu som 80-årig var Abraham imidlertid barnløs med sin hustru *Sara*. Hun lod ham så bruge slavinden *Hagar* som en rugemor, der fødte ham og hende sønnen *Ismael*. Senere fik Sara som 90-årig, efter Guds besøg i Mamrelund, også en søn *Isak*, som Gud anerkendte som den velsignede, der skulle føre pagten videre.

Efter at hun selv havde fået en søn, fik Sara Abraham til at forstøde Hagar. Abraham efterlod Ismael og Hagar i Beersebas ørken (Syd-Israel), hvor de fortvivlet ledte efter vand, indtil en Guds engel udpegede en kilde for dem. Gud lovede nu Ismael, at også han ville blive velsignet som stamfader til et andet stort folk, araberne.

Gud stillede derefter Abraham over for den store lydighedsprøve: At han skulle ofre Isak på Morijas Bjerg (: Jerusalem). Men netop som han skulle føre kniven, standsede en Guds engel ham, og han ofrede i stedet en vædder, sendt af Gud. (1 Mosebog, kapitel 11-25)

Abraham-traditionen i islam

Grundhistorien er den samme, men der er 5 betydningsfulde forskelle:

a) Ibrahim brød med sin slægt og sit folk; han var monoteist (: *hanif*), mens de var afgudsdyrkere – og havde Gud ikke grebet ind, havde de brændt ham levende. Denne konflikt omtales ikke i Det gamle Testamente.

b) Løfterne til jødefolket udelades, mens det understreges, at Ismael var den førstefødte, og at Israel var et velsignet land for alle, ikke kun for jøderne.

c) Ibrahim opdelte sin familie: Hagar og Ismael førte han efter Guds ønske til den *arabiske* ørken, hvorefter han rejste tilbage til Sara. Snart manglede de efterladte vand. Hagar ledte desperat, indtil Gabriel fik *Zamzam* (: lyden af rislende vand) til at springe frem. Siden besøgte Ibrahim denne familie flere gange, og Ismaels slægt, araberne, bosatte sig i Mekka ved den nye kilde.

d) Ibrahim fik af Gud pålagt at skulle ofre Ismael, og Ismael accepterede selv sit offer. Begivenheden foregik ved Mina, nær Mekka, og ikke i Jerusalem. Og som belønning for sin lydighed fik Ibrahim med Sara en ny søn, Isak.

e) Ibrahim genopbyggede senere sammen med Ismael Kabaen som helligdom for den ene Gud – genopbyggede, fordi den ifølge traditionen var blevet bygget af Adam, men lå i ruiner. – Denne historie findes heller ikke i GT.

(Sura 2,124-132; 14,35-38; 16,120-123; 21,51-73; 26,69-104; 37,83-113).

mandlige arving. Nu blev *enken* garanteret 1/8 af sin mands formue (1/4, hvis ægteskabet var barnløst). *Moderen* fik som tvangsarv 1/6 af et afdød barns formue – det samme som faderen. Og *døtre* arvede efter begge forældre det halve af deres brødre (Sura 4,11-12). – Både arv og brudegaven forblev, i det mindste principielt, kvindens særeje.

I begyndelsen troede Muhammed, at hans forkyndelse var i overensstemmelse med jødedommen, og at de tre jødiske stammer i Medina var hans naturlige allierede. Men da han blev hånet for sin uvidenhed om Det gamle Testamente (jf. boksen ovenfor), ændrede nye åbenbaringer bederetningen fra Jerusalem til Mekka og gjorde fredag og ikke lørdag til ugedagen for den fælles muslimske gudstjeneste.

Andre åbenbaringer fastslog, at Abraham hverken var jøde eller kristen, men *hanif*, en sand monotheist (Sura 3,67). Abrahams og senere profeters forkyndelse skulle jøder og kristne imidlertid have forvansket, indtil den igen blev forkyndt af Muhammed. – Som konsekvens af konflikten fik to af de jødiske stammer besked om at forlade byen, mens den tredje senere blev massakreret, mistænkt for samarbejde med Muhammeds fjender i Mekka.

For at hans menighed kunne overleve i Medina, organiserede Muhammed *razziaer* mod karavaner fra Mekka, også i årets traditionelle fredspårer. Det betød åben konflikt. I 625 led hans hær et stort nederlag, der førte til et stort kvindeoverskud, og en åbenbaring, som tillod polygami. Herefter fik han dog militær succes, og flere og flere nomadestammer underkastede sig. I 630 erobrede han Mekka, rensede Kabaen for gudebilleder og indstiftede en ny valfart for muslimer. I 632 døde han i Medina, og over hans grav blev der bygget en moske.

3. Det arabiske Imperium

Muhammed ledede suverænt *umma*, altså det nye fællesskab af muslimer. Han ledede fredagsbønnen og holdt fredagsprædikenen i Medina. Han var på samme tid dommer, statsleder, hærfører og profet. Lige til sin død fik han nye åbenbaringer, der afgjorde aktuelle problemer. Samtidig var han det mønstergyldige menneske, hvis *sunna* (: eksempel) viste, hvordan Guds ord skulle gennemføres i praksis.

Med Muhammeds død standsede åbenbaringerne; der kom ikke og kunne ikke komme en ny profet. Men hvem skulle så være hans stedfortræder (: *kalif*) og lede *umma*? Skulle efterfølgeren findes ved *arv* eller ved *valg*? Førstnævnte holdning tabte. Dens tilhængere kaldte sig *shiiter* efter *shiat* Ali (: Alis parti). De ønskede, at profetens nærmeste mandlige slægtning, hans fætter Ali, som tilmed var gift med Fatima, profetens eneste overlevende barn, skulle overtage ledelsen. Heroverfor stod imidlertid den sejrede holdning, at menighedens ledere skulle *vælge* den person fra Kuraish-stammen, som var bedst egnet til at lede og beskytte det muslimske fællesskab.

De 4 første kaliffer kaldes af sunni-muslimerne de *retledede*, fordi de siges at have styret et muslimsk *mønstersamfund* gudfrygtigt og retfærdigt – deres *sunna* er også normgivende. Alle havde endvidere været blandt Muhammeds første tilhængere og havde nære familiebånd til ham.

Abu Bakr (632-634). Under profetens sidste sygdom havde han ledet fællesbønnen i Medina, været *imam*, og dermed stået i spidsen for *umma*. Han var desuden profetens nær-

meste fortrolige og hans svigerfader. Aisha, hans datter, var profetens yndlingshustru, hvilket sikkert også har haft betydning! Under hans korte styre måtte de arabiske nomadestammer, der ved profetens død havde løsrivet sig fra *umma*, igen underkaste sig.

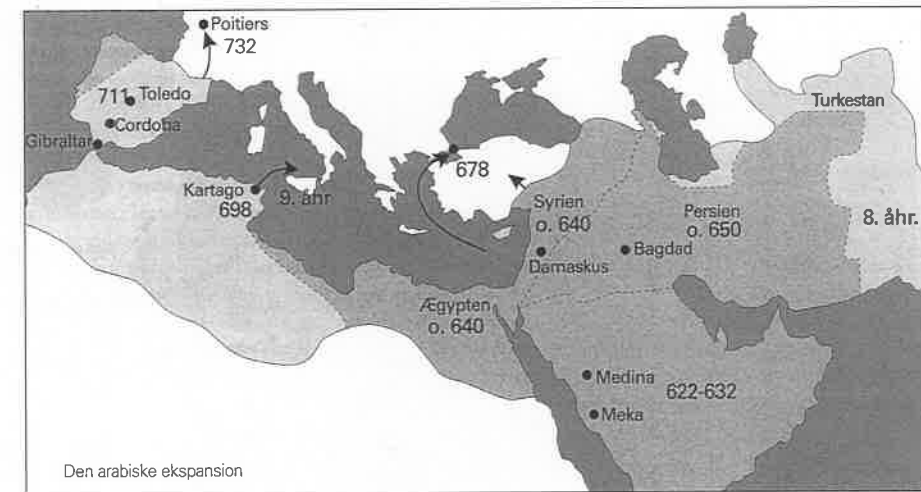
Umar (634-644). Også han var profetens svigerfader (med datteren Hafsa), og selv var han gift med Alis og Fatimas datter (barnløst). Han er kendt for at have indført 80 piskeslag som straf for at drikke vin, stenningsstraffen for ægteskabsbrud samt mandens ret til lynskilsmisse (s. 153).

Under Umar skete den store ekspansion: På 7 år erobrede hans hære Iran, Syrien og Egypten. Successen skyldtes en fremragende feltherre, Khalid ibn al-Walid, højt motiverede beduinrigere (kamp for Guds sag og udsigt til stort bytte), løfte om religiøs tolerance og lavere skatter til de overvundne samt to modstandere, Persien (Iran) og Det østromerske Rige (Byzans), som havde slidt hinanden op i en langvarig krig på liv og død (613-629).

Uthman (644-656). Han tilhørte en magtfuld gren af Kuraish-stammen og havde været gift – barnløst – med to af Muhammeds døtre. Han fik samlet Koranen til én bog – med én officiel tekst. Han favoriserede sin egen slægt, *ummaijja*, som efter et kort intermezzo med Ali – og i modstrid med sunnismens lederprincip – blev *arvelige* kaliffer (661-750), og flyttede hovedstaden fra Medina til Damaskus. – Senere fulgte *abbasiderne* i Bagdad (750-1258), der nedstammede fra profetens farbroder al-Abbas. Mongolstormen ødelagde fuldstændig Bagdad og tilintetgjorde definitivt det arabiske imperium.

Ledelsen af <i>umma</i>		
sunni-islam		shia-islam
	1. kalif Abu Bakr	
	2. kalif Umar	
	3. kalif Uthman	
	4. kalif Ali =	1. imam Ali
5. kalif Muawija		2. imam Hasan
6. kalif Yazid		3. imam Husain
-----		-----
-----		12. imam 873
sidste kalif 1924		

Fig. 3. Det arabiske imperium

Den Store Moske i Córdoba, Spanien. Oprindeligt lå der en delt kirke og moske, hvor den ene del blev benyttet af kristne, og den anden af muslimer. Den kristne del blev købt af en muslimsk emir, der byggede den nuværende bygning i 784. Ved den kristne erobring af området i 1236 blev moskeen omdannet til kirke, som den stadig fungerer som.

2. Introduktion til islam

Islam og muslimer

Islam er betegnelsen for muslimernes religion. Det er omdiskuteret hvordan islam skal oversættes til dansk, hvor oversættelserne spænder fra underkastelse til hengivelse og fred. Den ene oversættelse er i en nutidig sammenhæng tydeligvis mere negativt ladet end den anden. Sprogligt er islam tæt knyttet til det arabisk ord for fred (*salam*), da begge er dannet ud fra de samme tre arabiske rodbogstaver s, l, m. Denne mere positive udlægning afspejler bedst muslimers generelle forståelse af, hvad islam betyder.

Islam opstod på den arabiske halvø i begyndelsen af 600-tallet, men bliver på kort tid en global religion. I dag finder vi de største lande med muslimsk flertal udenfor de arabisk-talende lande, ligesom der bor markant flere muslimer udenfor end i Mellemøsten. Hvis vi ser på de 10 største muslimske lande i verden, så er der kun tre arabisk-talende. Indonesien er det land, der har flest muslimske indbyggere, med syv gange flere muslimske indbyggere end eksempelvis Saudi-Arabien og tre gange flere end Iran. Derudover bor der store muslimske befolkningsgrupper i USA og Europa. I Danmark skønnes der at være ca. 320.000 muslimer, hvilket svarer til 5,5% af befolkningen (2019).

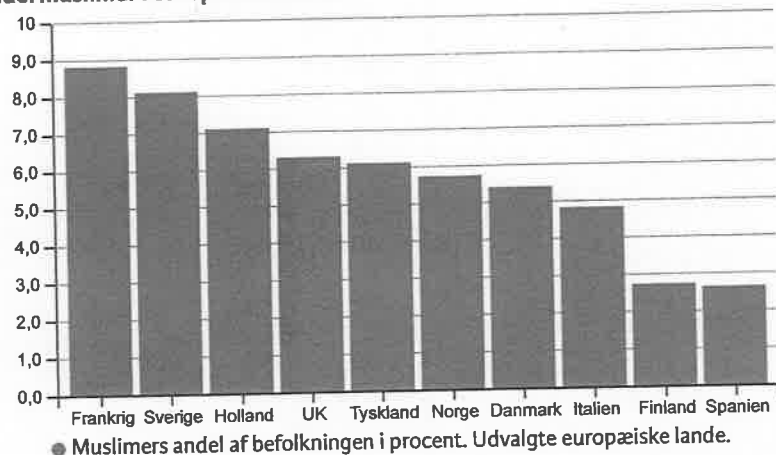
Muslimer i verdens lande

Procent muslimer i verden

Uddrag af Deniz Kitis "Klassisk og moderne Islam" System 2020

Andel muslimer i europæiske lande

Andel muslimer i europæiske lande. Procentandelen af muslimer i Europa udgjorde i 2016 4,9 pct. Europa omfatter her EU-landene samt Norge og Schweiz. Asylansøgere er ikke medtaget i statistikken. Det drejer sig om ca 320.000 i Tyskland og 140.000 i Frankrig.

Kilde: Muslims make up 4.9% of Europe's population in 2016. Pew Research Center, pewforum.org, 22. november 2017.

Grundfortælling

For muslimer er islam ikke en ny religion stiftet af Muhammed, men en religion, der fuldendes med Muhammed. Islam, forstået som troen på den ene sande Gud (Allah), går tilbage til Adam, der ligesom i jødedom og kristendom anses for at være det første menneske. Udover at være det første menneske anses Adam også for profet og med en sand tro på Gud.

At der i dag findes forskellige religioner forklarer muslimer ved at de oprindelige åbenbaringer – nedskrevne såvel som mundtligt overleverede – med tiden enten er gået tabt eller er blevet fordrejet. Derfor har Gud gennem historien sendt en lang række af profeter, der havde til opgave at lede mennesket tilbage på rette spor. Blandt disse profeter kendes flere fra den jødisk-kristne tradition såsom Abraham, Moses og Jesus. Men de er blot nogle få kendte ud af mange ukendte, da den islamiske tradition beskriver, at der har været ikke mindre end 124.000 profeter. Den sidste profet i denne række af profeter var Muhammed, hvis forkyndelse var koncentreret om at retlede de arabiske polyteister og bringe jøder og kristne sammen på det oprindelige monoteistiske* spor. Jøderne skulle her først og fremmest anerkende Jesus og Muhammed som profeter, og de kristne skulle afvise treenigheden, der anses i strid med forestillingen om én Gud.

*Monoteisme Troen på eksistensen af én Gud.

Muhammets budskab opfattes derfor af muslimer ikke som grundlæggende nyt i forhold til tidligere åbenbaringer, men som en gentagelse og påmindelse af tidligere profeters oprindelige budskaber. En sand troende fra før-islamisk tid betegnes som *hanif*, der kan oversættes til monoteist. Med denne betegnelse skabes der også en sproglig sondring mellem muslimer knyttet til Muhammed, og den religion, der her blev skabt, og dem før, der menes at have haft en sand tro på Gud.

LÆSEFOKUSSPØRGSMÅL

1. Hvad betyder islam?
2. Hvor i verden har islam sin historiske begyndelse?
3. Hvad gør islam til en global religion i dag?
4. I hvilke lande på henholdsvis verdensplan og i Europa bor der flest muslimer?
5. Hvad gør, at muslimer ikke ser islam som en ny religion stiftet af profeten Muhammed?
6. Hvordan ser islam på jødedom og kristendom?
7. Hvad betyder hanif og hvilken funktion har begrebet?

Helligskrifter

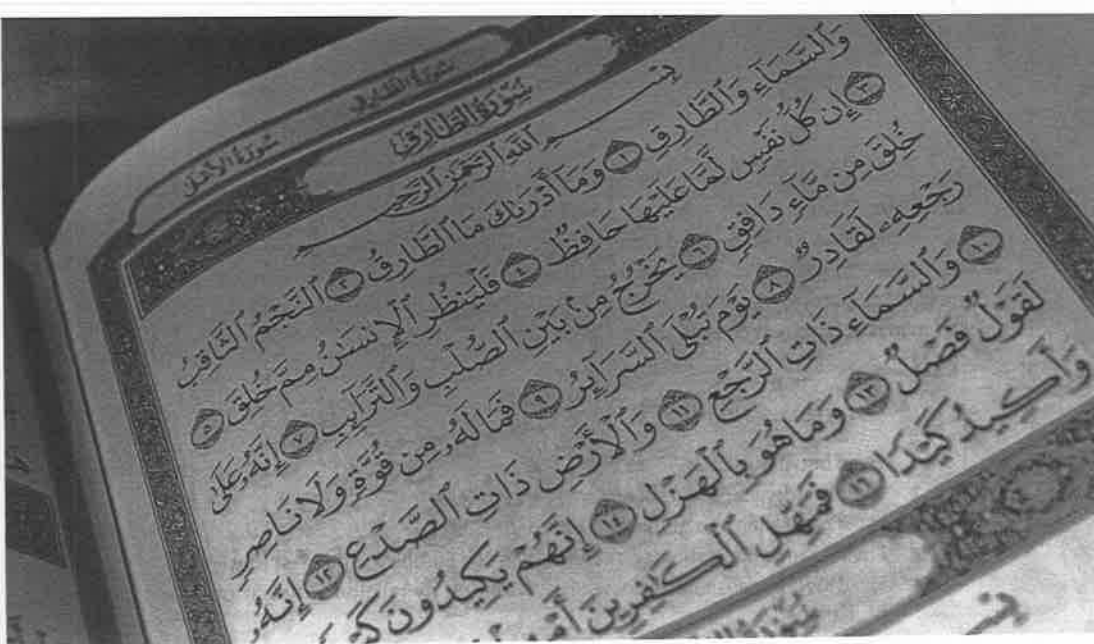
Islam består af en række religiøse skrifter, hvor Koranen regnes som særlig hellig. Dernæst kommer fortællinger om hvad profeten Muhammed gjorde og sagde, kaldes hadith. Derudover findes der en række andre religiøse værker, ofte baseret på de to første skrifter, som eksempelvis biografier over Muhammeds liv (*sira*), fortolkninger af Koranen (*tafsir*), anvisninger for religiøs praksis (*fiqh*), spiritualitet (*tasawwuf*) mv.

Koranen

Koranen er muslimernes primære hellige bog, der anses som Guds åbenbarede tale. Åbenbaringen skete både direkte til profeten Muhammed og via ærkeenglen Gabriel (*Jibril*), som de muslimske kilder også beskriver udspurgte Muhammed en gang årligt i de modtagne åbenbaringer. Selve ordet Koran oversættes til "recitation", hvilket skal forstås som, at når Koranen læses, så reciteres Guds ord.

Koranen er ikke en bog opbygget til læsning fra start til slut, men en bog hvor læseren får indblik i bogens hovedbudskaber ved at læse enkelte kapitler. Den er inddelt i 114 kapitler (*sura*) med i alt 6236 vers (*ayat*). Kapitlerne er ikke inddelt efter længde – som det ofte fremføres – men der er en tendens til, at de længere kapitler står forrest og de kortere bagerst. Til kapitlerne er der noteret om de er åbenbarede før eller efter Muhammeds udvandring fra Mekka til Medina*. Kapitlerne fra Medina er typisk længere og omhandler mere konkrete

*Fiqh En del af islamisk retsvidenskab, hvor sharia fortolkes og konkretiseres til religiøse love og regler.

Koranen. Ofte er siderne i Koranen dekoreret som det er også ses på billedet.

samfundsmæssige anvisninger, i takt med at Muhammed nu fungerede som leder af et muslimsk samfund. Det anslås, at ca. 350-500 ud af 6236 vers bruges til lovgivning indenfor klassisk islamisk jura. Hovedparten af Koranens indhold er historiske beretninger, påmindelser om Guds nåde og straf, og profetier om de sidste tider. Hvordan Koranen skal forstås, forklares i den muslimske tradition indenfor tafsir-litteraturen (*tafsir* = fortolkning), der omfatter en langt række værker – både klassiske og nutidige – der fortæller om de enkelte koranvers' mulige betydninger.

Koranen er blevet til på arabisk, og eftersom muslimer ser Koranen som Guds tale, får det arabiske sprog hermed stor betydning. Det er derfor velset for en muslim at kunne arabisk, ligesom mange ritualer – eksempelvis de fem daglige bønner – omfatter recitation af Koranen, der skal foregå på arabisk. Udenfor den rituelle og ceremonielle anvendelse kan der frit anvendes oversættelser, men oversættelser har svært ved at videregive Koranens melodiske form og poetiske indhold, som kendetegner den arabiske tekst.

Det poetiske indhold, i form af rimende maleriske beskrivelser, og betydningen af selve ordet Koran, vidner om, at den er blevet til i en mundtlig tradition. Derfor var det også udbredt at lære Koranen udenad, hvilket det stadig er i dag. En person, der har memoreret Koranen, kaldes *hafiz*. Sideløbende med den mundtlige tradition har der også eksisteret en skriftlig tradition, da muslimske kilder beskriver, at åbenbaringerne blev nedskrevet.

Koranen blev til over 22 år i en løbende proces knyttet til Muhammeds liv. Der kan derfor tidligst foreligge en samlet og færdig Koranen tæt ved Muhammeds død, hvor han modtog den sidste åbenbaring. De muslimske kilder i form af hadithberetninger, beskriver at åben-

Medina By i Saudi Arabien hvortil de første muslimer flygtede til efter at være blevet forfulgt i byen Mekka. Muhammed er begravet der i "Masjid an-Nabi" (profetens moske).

baringerne blev nedfældet i Muhammeds levetid, ligesom han dikterede kapitlernes rækkefølge. Endvidere beskrives det, at den 3. kalif*, Uthman (579-656) sikrede den rette udgave af Koranen ved at indsamle ufuldstændige uddrag, der i forskellige dialekter var spredt ud i de muslimske områder i løbet af Muhammeds åbenbaringsperiode. Her ser muslimer Uthmans kanonisering ikke som en ændring af tekstens betydning, men som en standardisering, der skulle rydde op i de ufuldstændige åbenbaringer, som i nogle tilfælde, men i mindre grad, også var forskellig fra Uthmans version.

Når vi i dag ikke har et originalt manuskript forfattet af Muhammed, så kan man spørge, om Koranen i dag stemmer overens med Muhammeds åbenbaringer. Der er usikkerhed om den præcise datering af de ældste dele af Koranen, men de dateres tilbage til overgangen mellem 600-700-tallet, så vi er tæt på Muhammeds tid. De ældste uddrag kendes fra inskriptioner på bygninger, og de dateres til midten af 600-tallet. Indholdet i de forskellige dele anses for at stemme overens med Koranen som den foreligger i dag, men forskellige skrivemåder gør det svært at lave en direkte sammenligning. Fra 900-tallet blev der tilføjet vokal- og hjælpetegn til Koranen, der skulle sikre en ensartet recitation og gøre læsningen lettere for ikke-arabiskyndige muslimer.

Side fra Koranen skrevet på pergament fra det 7. århundredes 2. halvdel. Det er en af de ældste kopier af Koranen, som er bevaret i dag. Det er en såkaldt palimpsest, idet den oprindelige tekst er skrabet bort, og en ny er skrevet ovenpå. Med tiden er den oprindelige tekst atter kommet frem og kan læses som en skygge under den senere tekst. Den er skrevet med hijazi-skrift, der er den tidligste arabiske skrifttype, der blev anvendt til Koranen.

Kalif Muslimsk regent. Titlen blev af muslimer første gang brugt til at betegne dem der videreførte Muhammeds lederskab, hvor særligt de fire første kaliffer fremhæves for deres retsskaffenhed. Betegnelsen kalif kommer af det arabiske ord *khalifah*, der kan oversættes til stedfortræder. Betegnelsen optræder også i Koranen som en mere generel beskrivelse af mennesket som hersker på Jorden (2:30), hvor Gud efter skabelsen af verden overfor englene beskriver, at Han vil indsætte Adam, der også kan forstås som mennesket, som kalif på jorden. Her bliver kalif ofte oversat til viceregent.

Hadith

Hadith betyder beretning, og der berettes her om, hvad Muhammed gjorde og sagde. Hadither er sammen med Koranen en vigtig del af islams kildegrundlag, hvor Koranens beskrivelse af Muhammed som et eksempel til efterlevelse er med til at legitimere haditherne.

Der fandtes allerede i Muhammeds samtid beretninger om hans ord og handlinger. De blev i begyndelsen mundtligt overleveret, men blev med tiden nedskrevet. Muslimske lærde var dengang såvel som i dag bevidste om, at mange hadither var konstrueret ud fra personlige interesser og for at legitimere forskellige teologiske standpunkter. I 800-tallet foretog en række islamiske lærde en indsamling af de mange hadither, der blev sorteret, kommenteret og samlet i omfattende værker. Der findes heri tusindvis af hadither, hvor flere beskriver den samme episode berettet af forskellige personer, hvilket medfører forskelle i beskrivelserne.

HADITH OM TILGIVELSE

Overleveret af Abu Huraira:

“ En prostitueret blev tilgivet af Gud, da hun gik forbi en hund nær en brønd, og da hun så, at hunden var ved at dø af tørst, tog hun sin sko af, bandt sit hoveddække om skoen, og hev noget vand op fra brønden til den. Gud tilgav hendes synder for dette.

Sahih Al-Bukhari. vol. 4. s. 538. Oversat af Deniz Kitir.

Hadither er genremæssigt meget lig Det Nye Testaments beretninger om Jesu liv, men der er ikke tale om åbenbaringer, med undtagelser af enkelte særlige beretninger kaldet *hadith qudsi* (hellige hadith). Derimod anser muslimer hadith som historiske vidnesbyrd overleveret af Muhammeds følgere. Det være sig familie, koner, venner og bekendte, der også benævnes under kategorien *sahaba* (ledsagere). *Sahaba* – og den enkelte *sahabi* – har en særlig status i islam, hvor de anses for at være en særlig from og gudfrygtig generation, og ikke mindst en vigtig kilde for muslimeres forståelse af Muhammed.

Hadither består af to dele. En grundtekst (*matn*) og en beretterkæde (*isnad*^{*)}. Det er ikke ualmindeligt, at beretterkæden udelades, da den er omfattende. For de hadithkyndige er den dog vigtig, da troværdigheden af den enkelte hadith vurderes ud fra hver enkelt persons troværdighed i kæden. Første led af berettere er personen, der har hørt eller set profeten sige eller gøre noget. Andet led er personen, der har fået overleveret beretningen fra første led, og sådan fortsætter kæden.

^{*} *Isnad* Beretterkæde i hadither.

KLASSIFICERING AF HADITH

Klassificering af hadither regnes for en hel videnskab i sig selv indenfor islamisk teologi, hvor muslimske lærde kan uddannes med speciale i denne disciplin. Hadither klassificeres i lang række kategorier, men kan sammenfattes i fire overordnede som vist nedenfor. Kategoriseringen er ikke foretaget ud fra en kritisk vurdering af, om indholdet i beretningen er sandt ud fra den gængse viden, men primært en vurdering af beretterens troværdighed, hvor beretterens omdømme, hukommelse og personlige karakter indgår i vurderingen af hadithens troværdighed.

De fire overordnede kategorier er:

1. Sand (*sahih*): Her lever beretningen op til alle kriterier. Samtlige personer, der har videreformidlet beretningen, godkendes som troværdige. Derudover er der ingen huller i kæden, dvs. alle berettere kendes.
2. Accepteret (*hasan*): Det er en lidt lavere kategori end ovenstående, men den finder alligevel anvendelse indenfor teologien. Det gør den på trods af, at en person i kæden kan have haft en svag hukommelse eller ringe forståelse af beretningens indhold, men vurderes at leve op til de moralske krav for en god muslim.
3. Svag (*daif*): I denne kategori regnes de hadither, der hverken anses for sande eller accepterede. Her påpeges der mangler i en af beretternes hukommelse og personlige karakter. Eksempelvis hvis der er tvivl om personens tro.
4. Fabrikerede (*mawdu*): Til denne kategori hører beretninger, der anses for opdigtede. Her lever beretningen ikke op til et eneste af ovenstående krav.

LÆSEFOKUSSPØRGSMÅL

1. Hvad er det særlige ved Koranen ifølge muslimer?
2. Hvad handler Koranen om?
3. Hvordan blev Koranen åbenbaret og over hvor mange år?
4. Hvornår var Koranen færdig som bog ifølge muslimer?
5. Hvordan er hadither forskellige i forhold til Koranen?
6. Hvad handler hadither generelt om?
7. Hvilke to dele består en hadith af?
8. Hvorfor er hadither opdelt i forskellige kategorier? Beskriv kategorierne.

ØVELSE: HVAD STÅR DER I KORANEN?

Du skal her undersøge indholdet i Koranen ud fra et uddrag fra sura 2

1. Hvem taler i teksten?
2. Beskriv kort hvad de enkelte uddrag omhandler. Skriv stikord til hvert uddrag.
3. Hvilke etiske retningslinjer kan der udledes af uddragene?
4. Hvordan passer indholdet med det du har læst om Koranen i dette kapitel?
5. Hvordan vil henholdsvis en sekulær modernist og en islamist forstå versene om at kæmpe (2:190-193)?
6. Diskuter hvorvidt de enkelte uddrag kan have nutidig relevans.

“ Jeres gud er én gud. Der er ingen anden gud end Ham. Han er Den Barmhjertige og Den Nådige.

I skabelsen af himlene og jorden; i forskellen på nat og dag; i skibene, der sejler på havet, med hvad der er til gavn for menneskene; i det vand, som Gud sender ned fra himlen, så Han derved giver jorden liv efter dens død og udbreder alle slags dyr på den; i vindenes vekslen og i skyerne, der er sat i tjeneste mellem himmel og jord, i alt dette er der tegn for folk med forstand.

(Koranen. Oversat af Ellen Wulff. Vandkunsten, 2006., sura 2, vers 163-164)

“ Han forbyder jer kun selvdøde dyr, blod og svinekød samt det, hvorover der er udtalt en andens navn end Guds. Men hvis nogen bliver tvunget, uden at gøre det af lyst eller for at overtræde forbudet, da begår han ingen synd. Gud er tilgivende og barmhjertig.

(Koranen. Oversat af Ellen Wulff. Vandkunsten, 2006., sura 2, vers 173)

“ I, der tror! Lad ikke jeres almisser blive til intet ved forventning om gendelser og ved krænkelser, som den, der giver sin formue bort for syns skyld, uden at tro på Gud og den yderste dag! Med ham er det som med en klippe, der er dækket af jord; men når et regnskyl rammer den, efterlader det den nøgen. De har ingen magt over noget af det, som de har optjent. Gud retleder ikke de vantro folk.

(Koranen. Oversat af Ellen Wulff. Vandkunsten, 2006., sura 2, vers 264)

“ Kæmp for Guds sag mod dem, der kæmper mod jer! Men I må ikke begå overtrædelser! Gud elsker ikke dem, der begår overtrædelser.

Dræb dem, hvor I møder dem, og fordriv dem derfra, hvor de har fordrevet jer! Fristelse til frafald er værre end drab! Kæmp ikke med dem ved det fredhellige bedehus, medmindre de vil kæmpe med jer dér! Men hvis de gør det, skal I dræbe dem! Sådan er gengældelsen for de vantro.

Hvis de så holder inde, så vil Gud være tilgivende og barmhjertig.

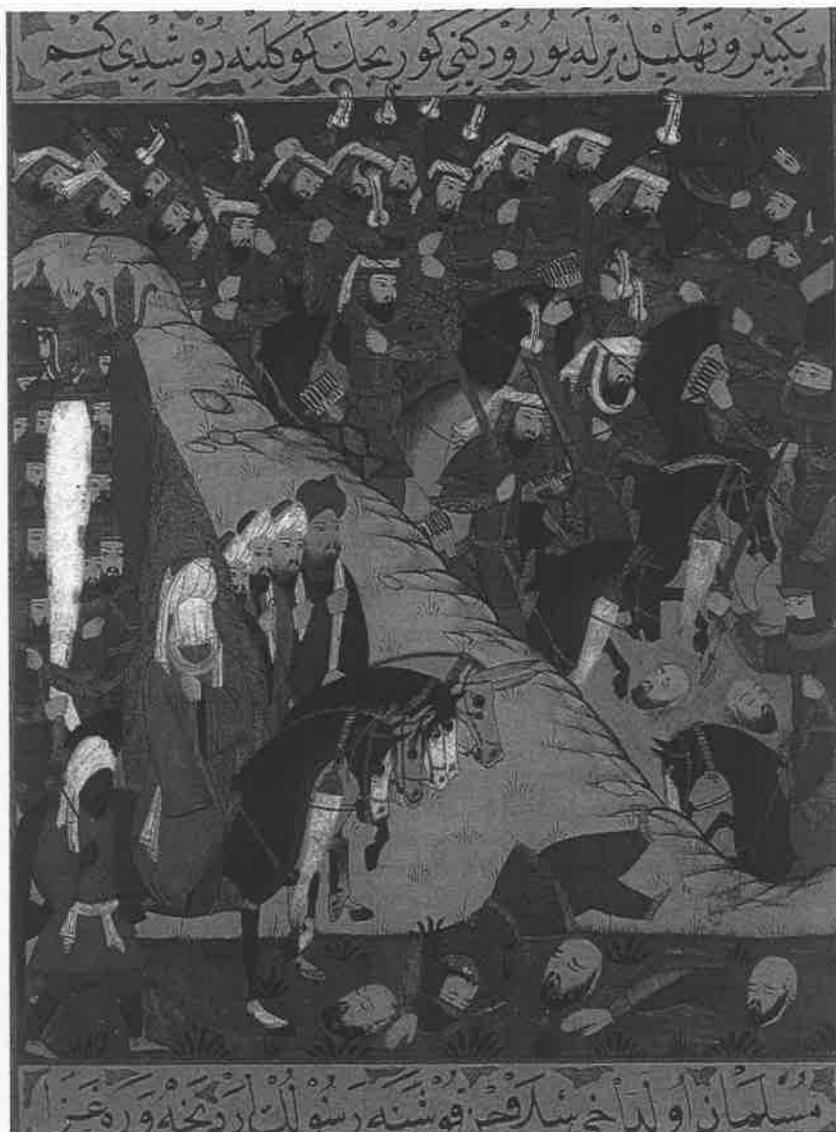
Kæmp mod dem, indtil der ikke er mere fristelse til frafald, og indtil religionen er Guds! Men hvis de holder inde, skal der intet fjendskab være undtagen mod dem, der handler uret.

(Koranen. Oversat af Ellen Wulff. Vandkunsten, 2006., sura 2, vers 190-193)

Muhammed – Guds sidste sendebud

I år 570 blev Muhammed Ibn Abdallah født i byen Mekka på den arabiske halvø i det nuværende Saudi Arabien. Hans far døde inden Muhammeds fødsel og moderen 6 år senere. Muhammed voksede efterfølgende op hos farbroderen Abu Talib, der var en indflydelsesrig person fra Mekkas ledende stamme, Quraish.

Mekka var på den tid handelscentrum på den arabiske halvø, og det var oplagt for den unge Muhammed at ernære sig som handelsmand. Her arbejdede han for købmandsenken Khadija, som han ifølge de islamiske overleveringer gjorde et så godt indtryk på, at hun friede til ham. Muhammed blev som 25-årig gift med Khadija, og sammen fik de to drenge og fire piger, men kun datteren Fatima overlevede og fik selv børn. Fatima giftede sig senere med Ali, Muhammeds fætter og søn af Abu Talib, og sammen med ham førte hun Muhammeds slægt videre med sønnerne Hasan og Husayn. Efter vielsen med Khadija fortsatte Muhammed tilværelsen som handelsmand på den arabiske halvø, indtil år 610, hvor hans tilværelse blev ændret markant.

Slaget ved Uhud. Her ses profeten Muhammed og hans tilhængere under slaget ved bjerget Uhud uden for Medina i 625, hvor muslimerne led et nederlag til styrker sendt ud fra Mekka.

Miniaturen stammer fra en seks-binds udgave af *Siyar-i Nabi*, som blev bestilt af den osmanniske sultan Murad 3. og fuldendt i paladsværkstederne i Istanbul i 1595 kort efter sultanens død.

MÅ MAN TEGNE MUHAMMED?

Der findes ikke et entydigt billedforbud i islam, men der eksisterer tydeligvis en forsigtighed i afbildning af levende væsner. Det fremgår tydeligt i moskeer, der i stedet er udsmykket med kalligrafi.

På trods af dette har der alligevel været afbildninger af Muhammed før 2005, hvor Jyllands Posten bragte en række kontroverselle Muhammed-tegninger. Særligt indenfor shia-islam er der et mere frit forhold til at tegne levende væsener. Der har i historiens løb også været massevis af tegninger af Muhammed lavet af ikke-muslimer, uden at det har vakt protester fra muslimer. Spørgsmålet synes derfor også at handle om, hvordan Muhammed tegnes, og i hvilken sammenhæng dette sker.

I måneden ramadan i år 610 søgte Muhammed som så ofte før op i bjergene i nærheden af Mekka for at søge det guddommelige gennem askese og meditation. Det havde han ofte gjort tidligere, men på den 27. dag – senere kaldt skæbnenatten – modtog han sit kald som profet. Det skete ved mødet med englen Gabriel (*Jibril*), der fortalte Muhammed, at han var Guds udvalgte sendebud. Igennem de næste 22 år, frem til sin død i 632, modtog Muhammed løbende åbenbaringer fra Gud. Indholdet i åbenbaringerne kan i dag læses i Koranen, der af muslimer anses for Guds ord åbenbaret til Muhammed via englen Gabriel.

Muhammeds åbenbaringer blev ikke godt modtaget af indbyggerne i Mekka. Først og fremmest udfordrede Muhammeds budskab om eksistensen af kun én Gud en indbringende indtægtskilde for byen. Byen, og særligt Quraish-stammen, levede godt af de 360 gudestatuer, der var opstillet ved Kabaen, en kubeformet bygning, som pilgrimme fra hele den arabiske halvø valfartede til. Det havde givet byen store rigdomme og et rigt handelsliv. Derudover udfordrede Muhammed den sociale orden ved at tale for en bedre behandling af slaver, der typisk fungerede som arbejdskraft og tjenestefolk. Det blev eksempelvis beskrevet som en god gerning at frigive og frikøbe slaver. Der blev også gjort op med drab på nyfødte piger, der blev forbundet med skam. I den muslimske tradition beskrives den før-islamiske kultur på den arabiske halvø generelt som *jahiliyya*, der kan oversættes til

Shia-islam Den 2. største retning (15%) indenfor islam efter sunni-islam. Udbredt i lande som Iran, Libanon og Pakistan. Går tilbage til en konflikt om lederskab efter Muhammeds død, hvor shia-muslimer mener, at profeten svigersøn Ali var den rette leder.

Askese Afholdenhed. At holde sig fra forskellige former for nydelse til fordel for simpel og spirituel levemåde.

vildfarelse og uvidenhed. Det er en central del i den islamiske fortælling, at der gøres op med barbariske skikke hos de før-muslimske arabere, der ifølge muslimer var i en tilstand af jahiliyya.

Det syntes at være undergravende for den tids herskende klasse i Mekka, at en forældreløs dreng nu kom og prædikede rettigheder til slaver, forbud mod drab på nyfødte piger, men mest af alt, at de skulle opgive alle deres guder til fordel for én, hvilket oven i købet betød et markant indtægtstab. Det resulterede i forfølgelse af Muhammed og hans gruppe af tilhængere, der stadig kun talte ganske få personer. På et tidspunkt blev forfølgelserne i Mekka så omfattende, at Muhammed og hans tilhængere i år 622 udvandrede til nabobyen Yathrib, der efterfølgende blev navngivet Medina. Udvandrerne blev taget godt imod af byens indbyggere, der blev kaldt *ansar* (hjælperne), og inden længe var Muhammed leder af byen.

Udvandringen markerer et skift på flere områder. Først og fremmest regnes muslimsk tidsregning fra denne dato, og dermed markeres begyndelsen på en ny tid. Derudover gik muslimerne fra at være en forfulgt minoritet i Mekka til at blive en majoritet i Medina. Men de havde ikke glemt deres tid i Mekka, og der opstod hurtigt kampe mellem de to byer. De historiske kilder er uenige om, hvem der begyndte. Men det lykkedes til sidst muslimerne i 630 at indtage Mekka, hvorefter Muhammed rensede Kabaen for afgudsstatuer og efterfølgende fungerede Kabaen som religiøst center for tilbedelse af Gud. I årene efter opnåede muslimerne gennem krige og alliancer at forene de arabiske stammer under Muhammeds ledelse, og islam blev den mest udbredte tro på den arabiske halvø. Muslimer beskriver denne nye tid som en storhedstid med retfærdighed og velstand.

Muhammed dør i 632 og efterlader sig ingen efterfølger. Han begravnes i sit hus i Medina, hvor der er i dag er opført en moske kaldet profetens moske, hvor gravstedet er markeret med en grøn kuppel.

570: Profeten Muhammed bliver født i byen Mekka i det nuværende Saudi-Arabien. Hans forældre dør, da han er ganske ung, og han vokser op hos farbroderen Abu Talib.

595: Muhammed gifter sig med sin første kone Khadija – en enke, som han har været karavanefører for.

610: Muhammed modtager den første åbenbaring ved Hirabjerget lidt udenfor Mekka. Det bliver starten på Koranen, der åbenbares løbende over de næste 22 år.

622: Muhammed udvandrer til byen Medina. Udvandring hedder på arabisk 'hijra.' Års-tallet 622 er også år 0 i den islamiske kalender, som kaldes 'hijra'-kalenderen.

624: Slaget ved Badr, hvor Muhammed med en hær på blot 314 mænd nedkæmper en hær fra Mekka, ledet af Quraysh-stammen, på 1.000 mænd. Muhammed og hans tilhængere fik ifølge Koranen hjælp fra engle.

625: Slaget ved Uhud, hvor Muhammeds hær lider nederlag. Herefter belejrer en hær på 10.000 mand fra arabiske og jødiske stammer Medina. Det lykkedes byens 3000 indbyggere, der primært bestod af muslimer, at besejre de forenede stammer.

630: Muhammed og hans styrker at indtage Mekka. I Mekka ligger Kabaen, et terningformet hus, som araberne i forvejen har valfartet til. Muhammed rydder Kabaen for afgudsbilleder og viser, hvordan pilgrimsfærdens for fremtiden skal udføres.

632: Muhammed dør efter kortvarig sygdom. Han begravnes i hans hus i Medina, hvor der i dag er opført en moske.

LÆSEFOKUSSPØRGSMÅL

1. Hvor i verden levede profeten Muhammed?
2. Hvem var Khadija?
3. Hvornår og hvordan modtog Muhammed sin første åbenbaring?
4. Hvilken rolle havde englen Gabriel i forbindelse med åbenbaringerne?
5. Hvordan ønskede Muhammed at ændre samfundet i Mekka?
6. Hvad menes der med jahiliyya?
7. Hvordan beskrives indbyggerne i Medina?
8. Hvordan markerer udvandringen fra Mekka til Medina en større forandring?

Splittelse

Muhammeds død i 632 synes at være kommet som en overraskelse, og der opstod uenighed om, hvem den rette arvtager var. Her gjorde særligt to holdninger til arvefølgen sig gældende: Den ene fraktion mente, at det skulle være den bedst egnede araber fra Quraish-stammen. Den anden fraktion støttede Muhammeds svigersøn Ali ud fra den opfattelse, at den rette leder skulle være fra Muhammeds familie. Men der var også grupper, der blot mente, at det skulle være den mest retfærdige. Der blev nedsat et råd (*shura*) bestående af ledere fra de lokale klaner, hvor et flertal valgte Abu Bakr, en af de første muslimer og Muhammeds nære ven, som leder af muslimerne, så han nu kunne kalde sig *kalif*. Titlen kalif kommer af "khalifah", der kan oversættes til stedfortræder, og dette skal her forstås således, at personen træder i stedet for Muhammed i lederskabet af muslimer, men ikke i rollen som profet.

Abu Bakr døde to år efter sin udnævnelse og blev efterfulgt af Omar Ibn Al-Khattab og senere igen af Uthman Ibn Affan. Uthman blev mest kendt for at have igangsat en kanonisering af Koranen, men det var også under ham, at den politiske uenighed blandt muslimerne for alvor blussede op. Uthman skulle efter sigende være blevet myrdet, ligesom hans forgænger Omar også blev det, og efter Uthmans død krævede en gruppe muslimer Ali som leder. Denne gruppe blev senere betegnet som shiitter eller shia-muslimer, en betegnelse, der kommer af at de støttede Ali (shiat Ali = Alis parti). Ali blev under dramatiske omstændigheder den fjerde kalif, men Muhammeds hustru Aisha modsatte sig Alis lederskab. Konflikten kulminerede ved "kamel-slaget", der var den første krig mellem to muslimske grupperinger, hvor Ali besejrede Aisha og hendes tilhængere.

De to stridende grupper bevægede sig, særligt efter den fjerde kalif Alis død, længere og længere væk fra hinanden. Med tiden udviklede de hver deres skarpt adskilte teologiske tradition, repræsenteret i henholdsvis sunni og shia-islam. Blandt sunni-muslimer har de første fire kaliffer en særlig status, hvilket kommer til udtryk i betegnelsen "de fire retledede kaliffer". Om disse fortælles der i utallige beretninger om deres retfærdige og nøjsomme levevis, hvor eksempelvis Omar, den anden kalif, kun ejede et enkelt sæt tøj fyldt med lapper, sov på en måtte af palmeblade, og i sin tid som kalif kun levede af sin indtægt som handelsmand. Ali fremhæves af sunni-muslimer såvel som shia-muslimer for sin visdom og gode karakter, og særligt indenfor sufisme* hævdes han at udgøre et vigtigt spirituelt bindeled til Muhammed, som de efterfølgende sufi-shaykher har videreført.

Indenfor shia-islam anerkendes de første tre kaliffers legitimitet ikke, og nogle grupper hævder ligefrem, at de frafaldt islam efter Muhammeds død, og gik tilbage til tidligere før-islamisk praksis. Ali regnes i stedet som den første legitime efterfølger, der i den shiitiske tradition kaldes imam. Titlen som imam kan sammenlignes med titlen som kalif, men med den forskel, at imamerne i shiamuslimsk forståelse er ufejlbarlige og valgt af Gud. Der er ifølge den største shiitiske gruppe tolv imamer, hvor den første er Ali, og den sidste er Muhammed Al-Mahdi, der ikke døde, men blev skjult af Gud for at vende tilbage i de sidste tider og skabe fred i verden.

Kharijitterne – de første muslimske ekstremister

Stridighederne mellem tilhængere af Ali og de tre forudgående kaliffer var ikke den eneste konflikt, der opstod kort tid efter Muhammeds død. En tredje politisk gruppering, der opstod kort tid efter Muhammeds død, var kharijitterne. Betegnelsen kommer af *khawarij*, der betyder "dem der træder ud", hvilket refererer til at de isolerede sig fra de øvrige muslimer. De beskrives også som årsagen til den første *fitnah* (splittelse), da deres radikale adfærd førte til borgerkrig mellem muslimske grupper. Deres foreståelse af islam var kendetegnet ved en meget bogstavelig læsning af Koranen og uforsonelig tilgang til andre opfattelser af islam end deres egen. Deres motto var "kun Gud kan dømmes", og hvis man

Sufisme Spirituel retning indenfor islam, der også betegnes islamisk mystik indenfor religionsfaget. Sufisme går på tværs af retsskoler og sunni-islam og shia-islam. En følger af sufisme kaldes en sufi.

Shia-muslimer markerede Ashura ved årligt optog på Nørrebro. På Ashura mindes shia-muslimer mordet på Hussein, profeten Muhammeds svigersøn, der blev dræbt under en slag i byen Karbala i det nuværende Irak.

ikke fulgte det, som de mente var Guds ord, blev man opfattet som frafalden eller hykler. Det var bl.a. på det grundlag, at en af kharijitterne dræbte den fjerde kalif, Ali. På den anden side fremstår de som de progressive i forhold til kriterierne for valg af leder. De mente, at det skulle være den mest retfærdige person, hvor sunni-fraktionen mente, at det skulle være en fra quraish-stammen, og shia-fraktionen mente, at det skulle være en fra profetens familie.

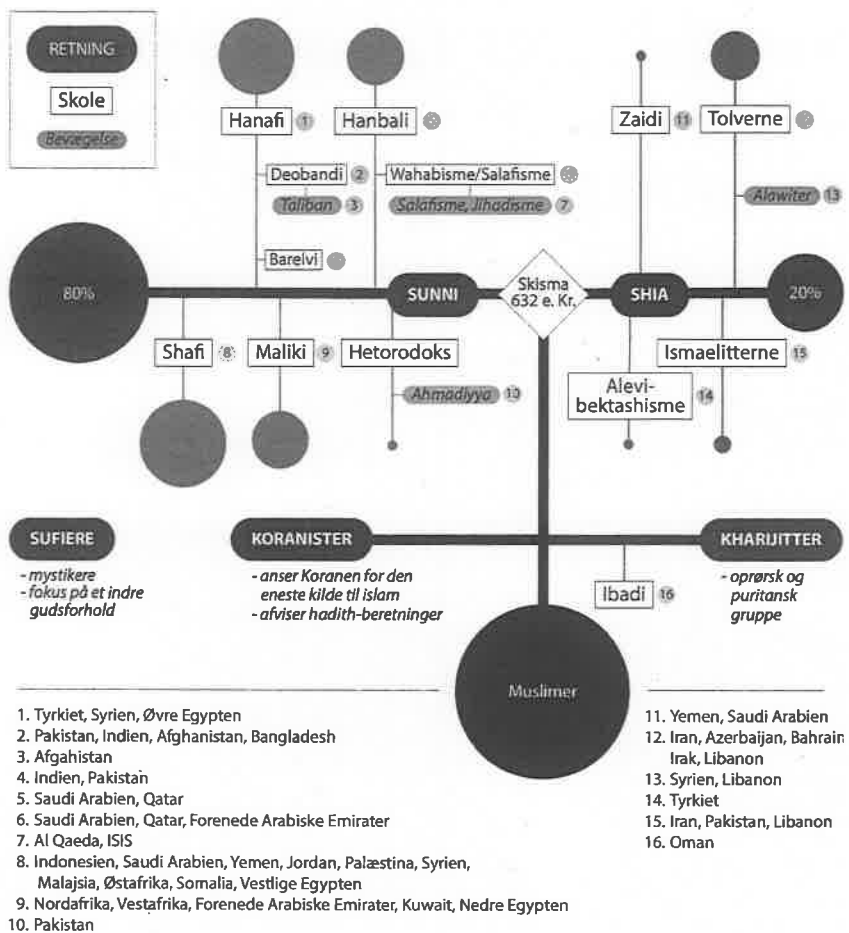
	Sunni	Shia	Kharijitter
Hvem er den rette muslimske leder	En muslim fra Quraish stammen valgt ved rådslagning (<i>shura</i>).	En fra Muhammeds familie. Shiitter mener at Muhammed inden sin død udpegede Ali som sin efterfølger.	Den mest retfærdige. Ingen krav om særligt familiært eller etnisk tilhørsforhold. Men de fire første kaliffer blev anset for uretfærdige, da de ikke styrede ordret ud fra Koranen, derfor skulle de afsættes.

Hvilken islam taler du om?

Det kan være svært at tale om islam som én fast størrelse, når der allerede under de første generationer af muslimer var uenigheder om, hvad der er den rette islamiske tro og praksis. Spliden mellem sunni og shia muslimer delte den muslimske verden i to blokke. Med tiden

er der opstået yderligere forgreninger indenfor de to hovedretninger. Indenfor sunni-islam findes der eksempelvis fire forskellige retsskoler, eller rettere de fire, der i dag er tilbage, da flere med tiden er uddøde. Derudover findes der grupper med mere eller mindre afvigende trosforestillinger i forhold til flertallets. Det gælder eksempelvis Ahmadiyya-bevægelsen, der ikke anerkender dogmet om Muhammed som den sidste profet. Sufisme – som du kan læse mere om i kapitel 5 – er en retning, der findes både indenfor sunni-islam og shia-islam og på tværs af retsskoler.

Islams historiske udvikling og forgreninger

LÆSEFOKUSSPØRGSMALE

1. Hvordan blev Muhammeds efterfølger valgt?
2. Hvad synes shia-muslimer om dette valg?
3. Hvad er en kalif, og hvilke betydninger har begrebet?
4. På hvilket grundlag fremhæves de forskellige kaliffer som særligt dydige?
5. Hvordan ser henholdsvis sunni-muslimer og shia-muslimer på titlen imam?
6. Hvem var kharijitterne, og hvordan adskilte de sig fra sunni-muslimer og shia-muslimer?
7. Forklar modellen med islams historiske udvikling og forgreninger.
8. Hvorfor er det svært at tale om islam som en fast og ensartet religion både historisk og i dag?

Udbredelse og kulturmøde

Islam går på kort tid fra lokalreligion til verdensreligion. Nedenfor kan du læse om islams udbredelse og håndtering af ikke-muslimer, herunder særligt jøder og kristne, der har en særstatus i islam. Du arbejder her med hovedlinjer i islams historie, der er skematisk illustreret nedenfor.

Hovedlinjer i islams historie

	Muhammed	Teologisk formativ periode		Teologisk dogmatisering	Traditiona-lisering	Modernitet		
År	600 632	700	800	900	1000 1500	1800	1924	2019
Begivenheder	Muhammed modtager åbenbaringer Samling af de arabiske stammer Mundtlig tradition	Koranen kanoniseres Territoriel ekspansion og udbredelse af islam Formative teologiske diskussioner Mundtlig og begyndende skriftlighed tradition		Koranen får fuld tegnsætning Territoriel ekspansion og udbredelse af islam Formalisering af trosprincipper og retsskolerne Skriftlig tradition	Territoriel ekspansion og udbredelse af islam Skriftlig tradition	Splittelse mellem reform og tradition Tab af landområder. Islam globaliseres yderligere Skriftlig tradition		
Politik	Muhammed som statsleder (622-632)	De fire første kaliffer (632-661) Umayyade kalifatet* (661-750)		Abbaside kalifatet (750-1517) Fatimide kalifatet* (910-1171)	Det osmaniske kalifat (1517-1924)	Det osmaniske kalifat nedlægges (1924) Dannelse af sekulære og religiøse nationalstater		

(f. eks. sura 47,2), altså tro og gerninger. Men gerningerne er alligevel underordnede, på trods af at islam kaldes en *lovreligion*. Det er tro og nåde, som står i centrum. Og Gud er nådig mod enhver, der på et tidspunkt har underkastet sig hans myndighed, altså med overbevisning har erklæret sig som muslim. Denne erklæring er det afgørende; for tro bør selvfølgelig føre til gerninger, så man bliver en *god muslim*.

Men selv om det ikke sker, er det kun dødsynd, og kun hvis den ikke er angret, der ventes at føre til evig fortabelse (Sura 4,48). Det vil sige at provokere Gud ved at benægte hans eksistens (vantro); ved at tilbede andre end Gud (shirk); ved at tro på et nyt profetbudskab; eller ved at hævde, at Muhammed er forfatter til Koranen. Andre grove overtrædelser af Guds lov – fra at ignorere søjlerne til mord, utroskab og tyveri – skal også straffes, men kun tidsbegrænset (Sura 39,53).

Anderledes ser det ud for ikke-muslimer. Polyteister som hinduer og buddhister regnes for alle at gå fortabt, mens jøders og kristnes skæbne er uafklaret. På den ene side tilhører de *Bogens Folk* og behøver som sådanne ikke at frygte Dommedag (Sura 2,62). På den anden side har de afvist Muhammeds klare budskab og hører derfor til i Helvede (Sura 4,115).

Hvad skal der i øvrigt ske med den døde mellem død og Dommedag (opstandelsen)? Svaret er – som i kristendommen – noget uklart: Nogle lærde mener, at døden tilintetgør både sjæl og legeme, som derefter begge genskabes på Dommedag, dvs. at den døde selv oplever, at opstandelsen følger umiddelbart efter døden. Andre forestiller sig, at den dodes sjæl i graven har enten en drømmeløs søvn eller drømmer om sin fremtidige skæbne for derefter – på Dommedag – at blive forenet med et nyskabt legeme. En speciel gruppe, *martyrerne*, skulle dog direkte få adgang til Haverne, mens *selvmordere* – ifølge en udtalelse fra Muhammed – straks kommer til Ildens verden.

6. Forudbestemmelse

I konservativ teologi hævdes det, at den almægtige Gud på forhånd har bestemt et menneskes skæbne. Når fostret er 120 dage gammelt, sender Gud en engel med dets sjæl samt grundvilkårene i dets liv: længde, lykke og ulykke, erhverv og handlinger (s. 86). Hermed kan man få et afslappet forhold til sin tilværelse. Hvad der skal ske, vil ske – *inshallah* (: om Gud vil) eller *mashallah* (: det er Guds vilje) eller *allahu alam* (: Gud ved besked).

Samtidig hævdes det som nævnt, at mennesket på Dommedag skal stilles til regnskab for sit liv, og det forudsætter vel en *fri vilje* – at det kunne have handlet anderledes og altså ikke var styret af Gud. Man skal i øvrigt ikke forvente jordisk barmhjertighed, hvis man for en islamisk domstol

prøver at undgå straf for tyveri og hor ved at henvise til, at det var Gud, som styrede den syndige handling!

Et klassisk forsøg på en løsning har været følgende: Gud har skabt alle de situationer og muligheder, som et menneske møder i sit liv (almagten). Men mennesket kan – med sin sunde fornuft og vejledt af Guds Lov – inden for denne ramme *frit vælge* mellem det gode og det onde. Og selv om Gud har *forudset* valget, har han ikke *bestemt* det, hvorfor den pågældende siden vil kunne drages til ansvar af den *retfærdige* Gud. Eller måske og mere sandsynligt: få den *barmhjertige* Guds tilgivelse.

Zeus Forman "Søjlerne" "Muslimerna religion" Systeine 2006

III. SØJLERNE

Islams *søjler* bygger alle på Koranen. Disse faste ritualer bekræfter offentligt troen på Gud gennem lovprisning og underkastelse og betoner samtidig, at enhver muslim er et medlem af *umma*, det verdensomspændende, muslimske broderskab.

De 5 eller 6 søjler er 1) Trosbekendelsen; 2) Bønnen; 3) Fasten; 4) Almissen; 5) Valfarten; og eventuelt 6) Den hellige Krig. For at være en *god muslim* – hvad flertallet *ikke* er – skal alle pligterne nøje overholdes.

1. Trosbekendelsen (shahada)

Islam hævder, at alle fødes som muslimer; det er den naturlige og fornuftige religion. Bekendelsen hviskes kun som en påmindelse ind i den nyfødtes øre, først det højre og dernæst det venstre. Principielt kan en muslim derefter aldrig forlade islam – og gør han det alligevel, kan det kræve store personlige ofre.

Hvis man imidlertid pga. sin opvækst rent faktisk har fået en anden tro, kan man på en enkel måde altid vende tilbage, sådan som 3000 danskere hidtil har gjort det. Det sker ved at aflægge vidnesbyrdet: 'Der er ingen gud foruden Gud, og Muhammed er Hans sendebud'. Siges det højt, er det ærligt ment og sker det i to muslimske vidners nærvær, så er man igen muslim.

En voksen, der aflægger bekendelsen, tager normalt et nyt navn fra den muslimske tradition (Ali, Abdul, Husain, Muhammed, Zehra, Fatima, Hafsa osv), man-

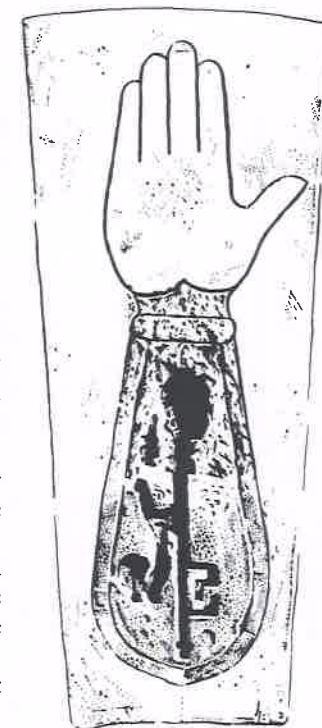

Fig 8. FATIMAS BESKYTTENDE HÅND
Den symboliserer de 5 søjler – eller i shia-islam den hellige familie. Hænges over syges seng eller bæres som beskyttende hals Smykke.

den omskæres (det er dog ikke obligatorisk efter puberteten), og moskeens imam udsteder en attest på vegne af den muslimske verdensliga, således at man kan tage på pilgrimsfærd til Mekka, som kun muslimer har adgang til.

2. Bønnen (salah)

I kristendom og jødedom kaldes der til bøn og gudstjeneste med henholdsvis klokke og horn. I islam sker det med menneskets stemme, i dag forstærket af højttalere. Overalt i den muslimske verden kalder *muezzinen* (: udråberen) fem gange dagligt til den rituelle bøn: efter daggry (men før solopgang), lidt over middag, midt på eftermiddagen, efter solnedgang (men før det er mørkt) og om natten (før midnat). Det nøjagtige tidspunkt for disse daglige bønner ændrer sig derfor med årstiden. Bønner, som ikke bliver afholdt – f.eks. pga. arbejdskrav – skal en god muslim udføre senere.

Fra minareten, tårnet ved moskeen lyder muezzinens råb (: adhan) 5 gange dagligt (det er dog forbudt i Danmark):

1. Gud er større (allahu akbar) (4 gange)
2. Jeg bevidner, at der er ingen gud uden Gud (2)
3. Jeg bevidner, at Muhammed er Hans sendebud (2)
4. Kom til bøn (2 gange)
5. Kom til frelse (2 gange)
- Bøn er bedre end søvn (kun om morgenen) (2)
6. Gud er større (2 gange)
7. Der er ingen gud uden Gud (1 gang)

Salahtider tirsdag 9/5 2006 = 11. dag i Rabi II (4. måned) 1427

	Fajr	Shuruk	Duhr	Asr	Maghreb	Isha
Malmø	3: 22	5: 07	13: 05	17: 19	21: 02	22: 47
København	3: 24	5: 09	13: 07	17: 21	21: 04	22: 49
Odense	3: 32	5: 17	13: 15	17: 29	21: 12	22: 57
Århus	3: 33	5: 18	13: 17	17: 30	21: 13	22: 58

Fajr: morgenbønnens starttid (morgengry).

Shuruk: morgenbønnens sluttid (solopgang).

Duhr: middagbønnens starttid (efter sol i zenit).

Asr: eftermiddagsbønnens starttid (afsluttet før solnedgang).

Maghreb: aftenbønnens starttid (solnedgang) – afsluttet før mørkt

Isha: natbønnens starttid (efter mørket indtrædt)

Der er anvendt sommertid (jf middagbønnen).

Kilde: www.islam.dk

Bønnen kan udføres alene eller bedst sammen med andre: Den foregår i moskeen (’stedet, hvor man kaster sig ned), gaden, hjemmet eller arbejdspladsen. Uden for moskeen bruger muslimen et bedetæppe eller en jakke, der udelukker ham fra den *profane* (: daglige) verden, så han kan træde ind i den hellige sfære, hvor han i bønnen står direkte over for sin Gud. Bønnen skal være på arabisk, himlens sprog, og varer en 5 minutter. Den er ikke en bøn om noget, men en tilbedelse af Gud og en lovprisning af hans storhed. Budskabet – at ville lytte til Gud, at bøje sig for ham og underkaste sig – understreges af et nøje fastlagt bevægelsesmønster (s. 99-101).

Forud for selve bønnen gentager muslimen punkt 1-3 og 6-7 i muezzinens råb og udtrykker sit ønske om at ville bede af et rent hjerte. Derefter renser han arme, hoved, fødder, øre, næse, mund med vand (i ørkenen evt. sand). Desuden tager man altid skoene af, inden man går ind i en moske eller stiller sig på bedetæppet.

Mænd og kvinder har samme forpligtelser til at bede, men under menstruation og efter fødsel er kvinden fritaget, da et menneske ikke kan møde Gud, så længe det er ’urent’. Det *urene* er ikke syndigt, men noget for Gud ukendt: død, blod, sæd, opkast, urin, ekskrementer mv. (s. 97).

Middagsbønnen om fredagen erstattes af en fælles gudstjeneste i moskeen (højest 1 time), som mænd *skal* deltage i. Kvinder *kan* deltage (undtagen i Saudi-Arabien), men altid adskilt fra mændene: stående bagved dem eller på en balkon eller i et særligt rum (video).

Hvor ofte deltager en dansk muslim i fredagsbønnen?

	Fast én gang om ugen	Mindst én gang om måneden eller sjældnere	Aldrig
Mænd	24%	30%	46%

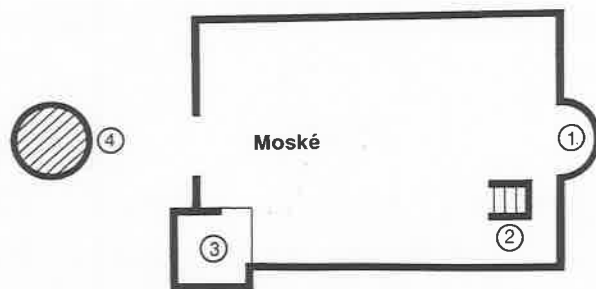
Rambøll Management for Jyllands-Posten 12/5 2006

De bedende står på et tæppe, opdelt i felter, på række bag hinanden og vender sig mod det hellige Mekka; bederetningen (: *qibla*) er markeret af en niche i væggen. Lederen af fællesbønnen kaldes *imam* (: den, der står foran). Det eneste krav til ham er, at han er en respekteret mand, der kender ritualer og kan bønnen på arabisk.

Fællesbønnen holdes efter en prædiken, *khutba*. *Khatib* kaldes også imam, men han er ved store moskeer aflønnet og ’står foran’ ved at have studeret islam i en *madrasa* (: seminarium). Prædikenen er over et frit valgt, ofte aktuelt emne – brug af hovedtørklæde, steningstraf i Nigeria, terrorangreb i London, tegninger af Muhammed, børns uddannelse osv. Og budskabet søges altid dokumenteret med citater fra Koranen (’Gud siger---’) og Hadith

Fig. 9. MOSKE

1. Mihrab – bedeni-
chen med qibla, ret-
ning mod Mekka
2. Minbar – hvorfra
fredagsprædikenen
– khutba - holdes
3. Minareten – hvorfra
muezzinen kalder til
bøn
4. Vandanlæg – til den
rituelle renselse

(‘Profeten siger--’). – I den muslimske verden er det – med profeten som forbillede – almindeligt, at præsidenten holder en fjernsynsprædiken i sin særlige moske, der dermed bliver en platform for med autoritet at kunne fremlægge styrets politik.

3. Fasten (sawm)

Under fasten i Ramadan-månedens skal muslimen kontrollere sine legemlige behov, vise solidaritet med sine fattige trosfæller og ikke mindst komme Gud nærmere. I denne måned er det forbudt at drikke, spise, ryge og have sex fra morgengry (1-2 timer før solopgang) til solnedgang. Tidspunkterne kan ses i bedekalenderen. I et muslimsk land annonceres de desuden i massemedierne.

Da islam har en ukorrigeret månekalender på 354 dage, flytter ramadanen og andre religiøse mærkedage hvert år 11 dage tilbage i forhold til solkalenderen. I Danmark varierer fastetiden således mellem 19 og 9 timer pr dag.

For gravide, menstruerende, syge og rejsende gælder, at fasten udskydes, men de mistede fastedage skal siden indhentes. Det samme gælder, hvis fasten en dag bliver ugyldig, fordi man ved en fejl f.eks. er kommet til at sluge vand. Kronisk syge og gamle kan erstatte hver mistet fastedag med bespisning af en fattig; i Danmark er beløbet på 50 kr. pr. dag, som bør gives til velgørehed. Børn er først fuldt omfattet af fastekravet som 16-18 årige.

Fromme muslimer læser hele Koranen i løbet af måneden; den er derfor – udover i de 114 suraer – inddelt i 30 lige lange afsnit. Højdepunktet i Ramadanen er den 27. dag med ‘Skæbnenatten’, da Muhammed efter traditionen fik sin første åbenbaring.

Fasten brydes hver dag ved solnedgang, og så bliver der liv på gaden og festligt samvær i familien. Ramadanen afsluttes med en fest på 3 dage, *Id-al-fitr* (s. 37).

4. Almissen (zakat)

Ifølge islam er det Gud, som tildeler lykke og velstand. Dette anerkender muslimen ved at vise social ansvarlighed og give en del af sin formue til velgørende formål. Zakat (: renselse) bliver dermed en frivillig pligt, som man skylder Gud. Den betales ofte – også i muslimske lande – ved afslutningen af Ramadanen. I Danmark kan man sende beløbet direkte til trængende i hjemlandet eller støtte en velgørende organisation. Zakat kan også kanaliseres gennem moskeen og den lokale imam.

Niveaue er på 2,5%, ikke af ens lønindtægt, men af den kontante opsparing, som man har besiddet et helt år (undtaget er således formue i bil og hus), og som ligger over en bundgrænse på ca. 10.000 kr. I Danmark betyder det, at Zakat oftest er under 1000 kr.

5. Valfarten (hadj)

Enhver muslim skal, hvis han eller hun har fysisk og økonomisk mulighed for det, mindst én gang i livet foretage en pilgrimsrejse til Mekka for at gå i profetens fodspor. Valfarten falder i den 12. måned og varer fra den 8. til den 12. dag – de 5 obligatoriske dage. Muslimer kan også rejse til Mekka på andre tidspunkter af året. Det kaldes så *umra*, den lille valfart, men den regnes ikke for en *hadj*.

Valfarten understreger, at Mekka er islams udgangspunkt og centrum, og at alle muslimer indgår i et universelt broderskab, hvor alle principielt er lige. Med sin deltagelse opnår den valfartende desuden følgende:

- Han viser sin underkastelse under Gud (ved vandringen omkring Kabaen og ved Arafat-bønnen), sin respekt for Muhammed (ved at gå i hans fodspor) og for Abraham, som genopbyggede Kabaen, og som var lydig mod Gud (ofring af Ismael).
- Han befries for al gammel synd og regnes for herefter at kunne leve et nyt og bedre liv. For at markere sin ny status får han en livsvarig hæderstitel, *hadji*.

Hvert år kommer der ca. 2 mio pilgrimme. Alt organiseres af den saudi-arabiske regering, fly, ophold, lokal transport. Danske muslimer køber således en pakkerejse på f.eks. 27 dage. Hvert land har en kvote for, hvor mange der må komme.

Efter ankomsten med fly til Jeddah køres man i bus mod Mekka, som er *haram* (: forbudt) for alle ikke-muslimer. Umiddelbart uden for det forbudte område renser man sig, og mændene tager en særlig hvid valfartsdragt, *ihram*, på, bestående af to stykker tøj

(kvinderne er normalt også klædt i hvidt). Hermed har man forladt den profane verden og er trådt ind i den hellige sfære, hvor alle i forhold til Gud er lige. Det er under valfarten, i den hellige tilstand (: ihram), bl.a. forbudt at bruge olie/parfume, klippe negle og hår, barbere sig, dræbe dyr, fælde træer, have sex.

Omkredsen af Kabaen

Moskeen i Mekka er verdens største. Den ligger udenom Kabaen og kan efter de sidste udvidelser i 1976 og 1992 på samme tid rumme 1 mio mennesker.

Straks efter ankomsten til Mekka vandrer pilgrimmene 7 gange rundt om Kabaen. Mænd og kvinder går sammen, mod uret, dvs. med hjertet vendt mod Kabaen, hvis hellige, sorte sten man helst skulle kysse; de fleste må dog nøjes med 'et flyvende kys'. Under vandringen gentages trosbekendelsen og den særlige valfartsbøn: *Her er jeg Gud, her er jeg på Dit bud. Ingen er Din lige. Her er jeg på Dit bud. Dig tilhører pris og nåde og magt. Ingen er Din lige.*

Løb mellem to høje, Safa og Marwa

I en 400 m lang korridor i den store moske løber pilgrimmene 7 gange frem og tilbage og drikker af Zamzam-kilden. Man mindes herved Hagar og Ismael, der fortvivlet ledte efter vand i ørkenen, indtil de med englen Gabriels hjælp skulle have fundet Zamzam-kilden. (s. 13)

Arafat-bønnen

Pilgrimmene vandrer derefter til Mina, hvor de overnatter i en gigantisk teltejr. Næste morgen, anden-dagen, vandring til Arafat-sletten, dvs. 6 timer til fods, en halv time i bus. Det er valfartens højdepunkt: Man hører en prædiken, beder og dvæler foroverbøjet – i retning mod Mekka – fra middag til solnedgang. Aldrig kan et menneske komme Gud og hans nåde nærmere i denne verden.

Fig 10. Valfartsruten

Stening af Satan

På Muzdalifa-sletten, på tilbagevejen mod Mina, overnatter man, og man finder 7 småsten. Den tredje dag forlader man Muzdalifah og går tilbage til Mina. Her kaster man stenene på tre søjler, der repræsenterer Satan, som skulle have prøvet at lokke Abraham fra at ofre sønnen Ismael, sådan som Gud havde krævet det.

Den store offerfest

Abraham var lydige, og Gud sendte en vædder, som han kunne ofre i stedet. Abrahams lydighed og Guds barmhjertighed mindes nu ved *Den store Offerfest*, Id al Adha. I praksis

betaler deltagerne og får et certifikat, mens en særlig organisation tager sig af slagtningen af mere end en halv mio dyr, får og geder og kameler. Det meste af offerkødet fryses ned og bruges som nødhjælp i den muslimske verden.

Afslutning

Med offerfesten er det officielle program slut. Man kan igen forlade den hellige tilstand (: ihram) og skifte til normal påklædning. Mange tager tilbage til Mina for igen at stene Satan. Eller de foretager 7 nye omkredsninger af Kabaen, løber mellem de to høje Safa og Marwa, drikker af Zamzam-kilden og fylder flasker med helligt vand til at tage med hjem. Mange tager derefter til Medina, for at besøge profetens moske, hvor profeten og de 3 første kaliffer ligger begravet.

6. Hellig krig (jihad)

Det er omstridt, om *jihad*, at 'anstreng sig' for Guds sag, skal regnes som en sjette søjle, og om hvad den overhovedet indebærer. Ifølge Koranen er der to former for jihad. Den ene bygger på åbenbaringer fra Mekka, den anden på åbenbaringer fra Medina. Den første jihad – som også kaldes den store jihad – er den enkeltes *moralske stræben* for at blive en god muslim, en personlig kamp *mod* egne dårlige tilbøjeligheder og *for* at udvikle den muslimske verden med sit gode eksempel, hvilket der f.eks. lægges stor vægt på i *sufismen*, den mystiske, inderlige vej til Gud (s. 51).

Heroverfor står i traditionen den lille jihad, *den væbnede kamp*, hvor Muhammed, kaliffen eller andre muslimske herskere drager i krig for Guds sag. Enten i forsvar af *unma*, *Islams Hus*, dér hvor shariaen gælder. Eller for at udbrede islam med magt i *Sverdets Hus*, der regeres af vantro herskere. Krig mellem muslimske stater kan aldrig kaldes jihad. Dør en muslim under en jihad, *hellig krig*, venter der angiveligt den faldne kriger en umiddelbar, himmelsk belønning (Sura 3,169).

Global jihad er siden 1990 en ny, yderligtgående fortolkning af kampen for Guds sag, nemlig selvmordsaktioner. I den muslimske tradition er terrorisme – vilkårlige drab – ganske vist forbudt, og kvinder, børn og ældre må slet ikke dræbes i en jihad. Ovenikøbet er selvmord en dødsynd, der skulle føre til helvede.

Alligevel mener *jihadisterne*, at de ud fra Koranen kan forsvare terrorisme (jf. s. 111-113). De ser hele verden som én stor kampplads, hvor alle muslimer moralsk set er forpligtet til at ofre livet. Deres aktioner tolker de derfor ikke som 'selvmordsattentater', men som et 'selvvalgt martyrium'. De ofrer sig i den nødvendige kamp mod islams mange fjender, ikke mindst israelerne i Palæstina (den lille Satan) og amerikanerne (den store Satan), men også deres allierede overalt i verden. Og ingen kan i de vestlige lande siges at være uskyldige ofre; befolkningen har jo selv valgt de ledere, som konsekvent ydmyger muslimerne og islam.

I. Muslim i det Multi-etniske Danmark

Fra Munk & Tvansø
"Islam - klassiske og nutidige kilder"
Pantheon 1995

Min muslimske hverdag: de 5 søjler i praksis

af Cilla Transø.

"Fred og Guds barmhjertighed være med jer!". Sådan lyder den afsluttende fredshilsen i vores 5 obligatoriske bønner. Den første, "morgengryets bøn", beder jeg før solen er stået op.

Mit navn er Cilla og jeg er dansk muslim, konverteret til Islam for ca. 4 år siden.

Bønnen er den ene af alle muslimers 5 vigtigste pligter, en af de fem såkaldte søjler. De består af trosbekendelsen, som er at anerkende, at Allah er den eneste gud og hersker, og at Profeten Muhammed (må Allahs fred og velsignelse være med ham) er Hans profet. Desuden af bønnen, idet man skal bede fem gange dagligt, fasten, hvor man faster hele måneden Ramadanen, almissen, som man skal give og endelig pilgrimsrejsen til Mekka, som man bør foretage, hvis man har mulighed for det.

Det er somme tider lidt svært at komme ud af fjerene så tidligt, specielt om sommeren, hvor vi praktisk taget skal op midt om natten, men jeg smutter da også tilbage under dynen. Det hjælper også at vide, at Allahs belønning for at følge Ham bliver større, når man føler, at det er svært at adlyde Ham, men så gør det alligevel.

De andre bønner ligger jævnt fordelt ud over hele dagen. Der er middagsbønnen, eftermiddagsbønnen, en bøn, når solen går ned og aftenbønnen.

Nu er det ikke sådan, at jeg skal bede mine bønner lige på minuttet. Middagsbønnen begynder f.eks. kl. 12.30, men så kan jeg bede denne bøn lige indtil den

næste starter (det er imidlertid bedst at starte så tidligt som muligt). Det er således ikke så svært at få bønnerne passet ind mellem hverdagens øvrige pligter.

Dengang jeg gik på arbejde, havde jeg heller ingen problemer med at passe mine bønner.

De obligatoriske bønner tager mindre end 5 minutter at bede, og det er kun halvdelen af, hvad det tager andre at holde en rygepause.

Nu går jeg hjemme sammen med min lille søn på halvandet år med udsigt til at få det næste barn om en måned.

Jeg er utroligt glad for at være hjemme hos mine børn, mens de er helt små, det opfordrer Allah også os kvinder til.

Den væsentligste del af trosbekendelsen er at anerkende Allah som den eneste gud og derfor adlyde Ham. Derfor er det bl.a. også så vigtigt for mig som muslim at bede mine bønner. Jeg bærer mit hovedtørklæde, når jeg er ude blandt mænd, således som Allah har anbefalet mig at gøre. Af den grund er det mig ligegyldigt om nogle mennesker synes, at jeg ser dum eller grim ud med tørklæde.

Det kan aldrig komme på tale, at en muslim (i Islams navn) forlanger at ikke-muslimere skal bære tørklæde. Allah siger selv i Koranen, at der ikke må være tvang i religionen, og da eksempelvis tørklædet er en religiøs pligt, kan det ikke være med Allahs opbakning, og dermed heller ikke Islam, at tvinge kvinder til at gå med tørklæde.

Selvom Allah er min eneste Hersker,

er det mig heller ikke muligt at bryde den danske grundlov med den begrundelse, at det er efter Islam. På den anden side kan de regler jeg lever efter sagtens efterleves indenfor Grundlovens rammer.

Allah påbyder også muslimer i et andet Koranvers at adlyde dem, som har autoritet iblandt os, så længe de selvfølgelig ikke beder os om at forlade Islam eller negligere de pligter, som Allah har pålagt os. Det har jeg ikke oplevet, og det kan jeg heller ikke forestille mig, at den danske regering kunne finde på, idet Grundloven udtrykkeligt påbyder religionsfrihed i Danmark.

I fastemånedens står jeg gerne op lidt tidligere og spiser og drikker lidt, før jeg skal faste og bede.

Det er nemlig kun i dagtimerne, at vi faster, men så hverken spiser eller drikker vi eller har seksuelt samvær i hele perioden. Cigaretter er også noget, man holder sig fra, ligesom ukvemsord. Begge dele bør man dog også holde sig fra til dagligt.

For mig er fastedage dage, hvor man i højere grad tænker på mennesker, der sulter, nu hvor man kan mærke det på sin egen krop.

En god øvelse i selvdisciplin giver fasten mig også, føler jeg. Hver aften indtager vi et mindre festmåltid, når solen går ned, og det giver en følelse af særlig taknemlighed overfor Allah, som har skænket os vores mad, som man desuden nyder ekstra efter en hel dags faste.

I hele måneden bruger jeg al den tid, jeg har til overs på at bede, og det er

især de sidste 10 dage i måneden, at det er godt at holde sig vågen og bede om natten, idet det var på én af de 10 dage, at Koranen første gang blev sendt ned til os, i den nat, der kaldes Qadr. Allah omtaler i Koranen den nat som natten, der er bedre end 1000 måneder.

Fastemånedens slutter, når nogen første gang ser nymåne, så fester vi i 3 dage.

Den første festdag begynder med, at vi betaler zakaten, den obligatoriske almisse. Min mand stammer fra Marokko, og vi kender flere fattige mennesker der. Derfor sender vi almissen til dem.

Prøver man iøvrigt at sammenligne fattigdom i Danmark og Marokko, vil man opleve, at vores fattige vil blive betragtet som ganske velstillede der.

Vi tager så tidligt afsted på festmorgen til den store fællesbøn, som de sidste par år er blevet afholdt i store lejede idrætshaller pga pladsmangel i moskeerne. Især sidste år var der et dejligt arrangement, hvor der efter bønnen var festlege og gaver til børnene.

De tre dage bliver derefter brugt på at besøge familie og venner og på at give gaver og ønske hinanden tillykke.

Den sidste søjle er pilgrimsrejsen til Mekka. Den har jeg endnu ikke haft mulighed for at foretage, fordi mine børn endnu er så små, men den står højt på min ønskeliste. Rejsen foretager man alene for Allahs skyld, og jeg har fået at vide af mine veninder, som har været afsted, at det er en fantastisk oplevelse.

Jeg håber og beder til, at Allah vil gøre rejsen mulig for mig i dette liv.

An-Anasa'i

Abu Abdur Rahman Ahmad b. Shu'aib b. Ali b. Sinan b. Bahr al-Khurasani an-Anasa'i blev født år 215 e.H. i Khurasani og begyndte allerede som 15-årig at rejse rundt i den arabiske verden for at lære Profetens hadith. Han blev anset for at være en stor videnskabsmand, nogle sætter ham endog højere end Imam Muslim.

På et tidspunkt opstod der nogle misforståelser mellem ham og hans lærer Al-Hanath b. Miskin, hvorfor Nasa'i ikke længere fik lov til at sidde i Miskins gruppe. Imidlertid kunne han fra et skjulested følge undervisningen alligevel, og han skrev senere, når han skulle vurdere gyldigheden af en hadith, at den eller den hadith havde han hørt læst for al-Hanith bin Miskin.

Anasa'i deltog i forsvaret af Guds sag (Jihad) sammen med Ægyptens guvernør, og han forsøgte at vejlede både guvernør og armé i at følge Profetens sunna.

Anasa'i boede i en periode i Ægypten, og hans søn blev forfatter og specialist i forholdet mellem religion og lovgivning.

Nasa'i var utrolig kritisk i forhold til sit materiale. Han nedskrev også svage hadith, men påviste derefter, at de ikke duede, hvis der var den mindste tvivl om autenticitet.

Abu Dawud

Abu Dawud Sulaiman b. al-Aash'ath Al-Azdi as Sijistani blev født i 202 e.H. Abu Dawud studerede såvel koranen, som hadith og andre fag, før han begyndte sine omfattende rejser. Sine sidste 20 år tilbragte han med studier i Tarsus.

Han nød stor anseelse, så stor, at Basras guvernør Abu Ahmad kom til hans hjem i Bagdad og bad ham hjælpe med til at få folk til at komme tilbage til Basra, efter at den var blevet forladt p.g.a. uroligheder. Ved Abu Dawuds hjælp blev

byen igen et samlingssted for videnskabsmænd og studerende.

Alle grupper af lærde er enige om Abu Dawuds store troværdighed, der skyldtes hans kritiske undersøgelser ikke alene af hadithens værdi, men også af selve skriftens autenticitet. Han anklagede engang sin egen søn for at være løgner.

Både Dawud og Nasa'i kaldte deres hadithsamlinger Sunan (flertal af sunna) og opfattede dem som værende på linie med Koranens regler for faste, bøn m.v.

Dawuds hadithsamling er en af de bedste, lettest forståelige og pålideligste ved sin klare skelnen mellem ægte og uægte hadith.

Al-Dahhak

Muhammed b. Isa b. Saura b. Musa b. al-Dahhak at-Tirmidhi blev født i Khurasan i 209 e.H. og rejste som de fleste andre hadithsamlere ud for at studere Hadith.

Al-Dahhak havde en idé om at samle fortællingerne om profeten systematisk, og han ville kun bruge de allertidligste hadith, af hvilke 4000 hadith har fundet nåde for hans kritiske blik. Al-Dahhak har interesseret sig for hadith om international lov, social adfærd, fortolkninger af Koranen, dogmatik, samt profetens og nogle af hans ledsageres biografi. Han accepterer også ind imellem fortællinger fra Profetens ledsageres liv.

Ibn Majah

Abu Abdullah Muhammad b. Yazid ar-Rab'i var kendt som Ibn Majah al-Qazwini (fra Qazwini). Han blev født 209 e.H., men det er ikke overleveret, hvornår han begyndte sine hadithstudier. Hans arbejder har imidlertid ikke den største troværdighed, fordi han ikke nævner, hvornår han citerer en svag hadith. Hans Sunan opfattes derfor som den lavest rangerende af "De 6 Autenti-

ske Bøger", Islams vigtigste hadithsamlinger. De 5 andre forfattere er Nasa'i, Abu Dawud, Tirmidhis, Bukhari og Mus-

lim. Af de godt 4000 hadith, Ibn Majah nævner, er knap 1400 nævnt hos ham alene.

Koran- og Hadith Uddrag De fem søjler

Om Islams 5 søjler generelt, står der i:

Hadith Bukhari: Troens bog, fortalt af Omar:

Allahs Apostel sagde: "Islam er baseret på følgende 5 principper:

1. Tawheed: at vidne, at ingen har ret til at blive tilbedt foruden Allah, og at Muhammed er Allahs Profet
2. Salat: at bede de obligatoriske bønner
3. Zakat: at betale obligatorisk almisser
4. Hajj: at tage på pilgrimsrejse til Mekka
5. Sawn: at faste i måneden Ramadan

Hadith Tirmidhi: Troen. Om Gabriels beskrivelse. Fortalt af Omar:

"Vi var sammen med Allahs Sendebud, da der kom en kraftig mand i hvidt tøj og med sort hår. Man kunne ikke se spor efter en rejse på ham, og ingen af os kendte ham. Han gik lige hen til Profeten og satte sig så tæt ved ham, at deres knæ mødtes. Så sagde han: "O Muhammad, hvad er troen?" Profeten svarede: "at du tror på Allah og Hans engle, Hans bøger og Hans sendebud, og den yderste dag, og fordelingen af godt og ondt".

1. søjle: Trosbekendelsen

Sura 112

1. Sig: "Han er Gud, og Gud er én".
2. Gud tager sig af alle ting.
3. Han får ikke børn og er heller ikke selv blevet født.
4. Ingen er hans lige.

Sura 33:

40. Muhammed er ikke far til nogen af jer, men Guds sendebud og profeternes segl (Khattam, der er voks, ler eller andet materiale brugt til at lukke fx breve med) og Gud ved alle ting.

Sura 4:

61. Sandelig påbyder Gud jer at levere betroet gods tilbage til ejermanden, og når I dømmes mellem mennesker, så døm med retfærdighed. Saligt er det, som Gud formaner. Gud hører og ser alt.

Sura 41

42. Det er sandelig et mægtigt skrift (Koranen). Falskhed når det ikke fra nogen kant. Det er en åbenbaring fra den alvise og lovpriste (Gud).

Fra Munk & Tronsø
"Islam- Klassiske og
nutidige Kilder"
Pantheon 1995

Sura 42

50. Et menneske har ikke format til, at Gud taler direkte til ham, kun i åbenbaringens inspiration eller bag tåge.
51. Eller ved at Han sender et sendebud, som med Hans tilladelse, inspireret meddeler det, Han (Gud) vil. Han er den ophøjede, den der ved alt.
52. Således har vi åbenbaret dig ordet på Vores befaling. Du vidste ikke, hvad skriften, der åbenbarer troen var, men Vi har gjort dette skrift til et lys, hvormed Vi leder dem Vi vil af vore tjenere. Sandelig leder du (Muhammed) os på rette vej.
53. Guds vej, Han, hvem alt tilhører i himlene og på jorden. Sandelig til Gud vender alle ting tilbage.

Sura 48

29. Muhammed er Guds sendebud, og de, som er med ham er hårde mod de vantro, men milde, når de omgås hinanden. Du ser dem bøje sig og kaste sig ned, for at søge Guds nåde og velbehag. Mærkerne i deres ansigter bærer spor af, at de har kastet sig til jorden. Således beskrives de troende også i Torahen (De 5 Mosebøger). Og i Evangeliet (*fra Nye Testaments evangelier*) sammenlignes de med et korn, som sender sit skud op og giver det modgang, så det bliver kraftigere og står mere rank på sin stængel til glæde for dem, der såede det og til ærgrelse for de vantro. Gud har lovet dem, som tror og lever retskaffent, tilgivelse og stor belønning.

Sura 2

256. Gud, der er ikke nogen anden gud end Ham, den levende, den der holder alt igang. Han bliver hverken træt eller søvnig. Alt i himlene og på jorden tilhører Ham. Hvem kan få indflydelse på Ham, hvis ikke han selv tillader det. Han ved, hvad der er foran dem, og hvad der er bag ved dem, og de begriber ikke noget af, hvad Han ved, hvis Han ikke giver dem tilladelse. Hans trone består af himlene og jorden, og at lade dem fortsætte med at bestå, giver ham intet besvær. Han er den ophøjede, den mægtige.

Sura 5

44. Ved du da ikke, at herredømmet over himlene og jorden tilhører Gud alene. Han straffer dem, Han vil og tilgiver dem, Han vil. Gud har magt over alle ting.

Sura 87

1. Lovpris Herrens navn, den Højeste
2. som skabte og formede,
3. som bestemte og vejledte,
4. som frembragte græsgange
5. og sørgede for, at de blev til visne stubbe.
6. Vi vil forkynde (Koranen) for dig (muslim), og lad den blive en del af dit liv,
7. glem kun, hvad Gud vil, at du skal glemme. Han har viden om det åbenbarede og det skjulte.
8. Og Vi (Allah) vil sørge for, at du uden problemer får fremgang.
9. Advar dem, du kan advare
10. Den, der er bange vil tænke sig om.
11. Men den usle vil undgå at tænke sig om.
12. Det er ham, der skal havne i den store ild,
13. der, hvor han hverken kan leve eller dø.

14. Den, der renser sig, går det godt,
15. også den, der husker Herrens navn og beder sine bønner.
16. Nej, I foretrækker livet her på jorden,
17. men det kommende liv er bedre, og det er evigt.
18. Dette står bestemt i de gamle skrifter
19. i Abrahams og Moses skrifter (De 5 Mosebøger)

Hadith Tirmidhi: Bønner. En muslims bønner bliver altid besvaret. Djibir sagde:

“Den bedste måde at henlede Allahs opmærksomhed på er at sige: “Der er absolut ingen anden gud end Allah, og den bedste måde at bede på er at sige: Det er kun Allah, der har fortjent al min ros, og kun Ham, der har alle fuldkomne egenskaber.

Hadith Musnad Ahmad ibn Hanbad Abu Huraira beretter at Allahs sendebud sagde:

Allah, Han, der er almægtig og majestætisk sagde til mig: “Min tjener benægter, at jeg er til, og det har han ikke ret til. Og hans løgne om Mig og udsagnet om, at jeg ikke har indflydelse, kan han ikke begrunde ved at sige: “Han, der skabte os, vil aldrig lade os vende tilbage.” Det er løgn, når han fortæller om Mig, at Jeg har fået en søn, for Jeg er den uafhængige, som alt afhænger af, den evige, som alle søger: Jeg har ikke fået børn, Jeg er ikke født og ingen er min ligemand”.

2. søjle: Bøn (Salat)

Sura 1

1. I Allahs, den mest nådige, den mest barmhjertiges navn. Det er kun Allah, Verdenernes Herre, der fortjener belønning.
2. Den mest nådige, den mest barmhjertige.
3. Herskeren på Dommens dag.
4. Det er kun dig, vi tilbeder, kun dig, vi beder om hjælp.
5. Led os på den rette vej.
6. Den vej, de går, som du har været nådig imod, de, der ikke har gjort dig vred og som ikke har valgt den forkerte vej. (*Denne sura kaldes Al-Fatiha, Åbningen, og den læses altid, når der bedes.*)

Sura 2

1. Dette er den (fuldkomne) Bog, det er der ikke tvivl om, en retledning for de gudfrygtige,
2. for dem, der tror på det, de ikke kan se (måle og veje), som beder, og som forærer det bort, som Vi har givet dem...
40. Og bed og betal Zakat, og bøj jer sammen med dem, der bøjer sig i bøn...
125. Og så sagde hans Herre til ham (Abraham): “Underkast dig Mig”, sagde han. “Jeg underkaster mig verdenernes Herre”...
136. De dumme blandt folk vil snart spørge: “Hvad har fået dem til at lade være med at vende sig den vej, de plejer (mod Jerusalem, fordi Jesus opfattes som den sidste profet før Muhammed) Svar dem: “Østen og Vesten tilhører Allah. Han fører hvem han vil til den rette vej”...

*Fra = Munk/Transø
"Islam - klassisk & nutidige kilder"
Patheon*

Sunnierne mener imidlertid ikke, at "Ijtihads dør blev lukket". Nedenfor bringes et uddrag af den saudiarabiske sunni Abu Ameenah Bilal Phillips bog "The Evolution of Fiqh", Tawheed Publications, Saudi-Arabien 1990, s. 63-63, 91-102 og 142-44.

Ijtihad er et arabisk ord, der betegner den ræsonnerende proces, som udleder islamisk lovgivning efter grundig efterforskning.

Ijtihad brugtes af både Profeten (Fred være med ham) og hans disciple, da de udviklede islamisk lovgivning.

Den mest udbredte kvalitetsvurdering af kilder til islamisk lovgivning blandt de islamiske lærde er følgende:

1. Koranen
2. Sunna: Profetens - Fred være med ham - Hadith
3. Muhammeds (Fred være med ham) disciples meninger (især de 4 retledede Kaliffer)
- 3a. hvis de var enige om afgørelser, refererede de troende til det som Ijmaa (enstemmig accept)
- 3b. hvis de havde forskellige meninger om et enkelt emne, blev hver mening refereret som Ra'i (personlig mening)
4. Qiyaas: Ijtihad baseret på vidnesbyrd fundet enten i Koranen, Sunna eller Ijmaa. Denne ræsonnerende metode er en slags analogslutning. Et eksempel på Qiyaas er forbudet mod marihuana, baseret på Profetens udtalelse: "Ethvert beruselsesmiddel er Khamr og enhver form for Khamr er forbudt". Da marihuana har en berusende virkning, kan det klassificeres som Khamr, og det er dermed forbudt.

De 4 store lovskoler: Hanafee, Malikee, Shaafiee og Hambalee var alle enige om

disse kilder som primære til islamisk lov. Årsagerne til visse uoverensstemmelser blandt skolerne er hovedsagelig følgende aspekter: fortolkning af ord, betydninger og grammatiske konstruktioner i de Hadithfortællinger, der var til rådighed samt en vis forskellighed i kriteriet for Hadiths autoritet.

Det er ikke tilrådeligt for den troende uafhængigt at se på Koranen og Hadith som eneste grundlag for islamisk lov til trods for de 4 lovskolers forskelligheder. Profeten skal nemlig have sagt: "Den bedste generation er min egen generation, og dernæst de, der følger efter". Derfor bør vi ikke se bort fra de tidlige lærdes fortolkninger...

At vælge én af de 4 skoler og blot følge den blindt og mene, at den er ufejlbarlig, er heller ikke tilrådeligt, fordi det er menneskers fortolkninger, og ingen mennesker er ufejlbarlige. Det var heller ikke skolerne stiftes mening, at de troende skulle følge dem blindt. Med ydmyghed søger de lærde idag sandheden, og på den måde vil Ijtihad aldrig være et afsluttet kapitel, men en progressiv problemløsning indenfor islamisk lovgivning.

I dag er der en blandt islams lærde en udbredt interesse for at samle de 4 retsskoler til én stor. For at samle skolerne må man gå tilbage til de tidlige lærdes metoder og se på grundene til skolerne forskelligheder i en større sammenhæng.

En samling af skolerne vil være den eneste løsning, hvis de troende ønsker en dynamisk og objektiv lovgivning uden spor af sektarisme og fanatisme.

Skal en stat bygges på Islams fundament?

I dag har kristne og muslimer en meget forskellig opfattelse af, om staten skal være verdsligt eller religiøst funderet.

Denne forskel uddybes i nedenstående uddrag af Hussein Shehadeh: "Islams Hus" i Samvirke, december 1991.

Den stærkere religiøse intensitet, i tro såvel som i praksis, i de muslimske lande (i forhold til de kristne)... må søges ved at gå tilbage til de oprindelige forskelle mellem de to religioner. Hos Islam har maḥ altid hyldet et intimt samspil mellem religion og politik, mellem tro og magt, i en grad, hvis lige ikke findes blandt de øvrige verdensreligioner. Derimod udtalte kristendommens grundlægger som bekendt: "Giv til Kejseren, hvad kejserens er, og til Gud, hvad der tilhører Gud".

Denne velkendte doktrin fra kristendommens begyndelse er blevet grundlæggende for kristen tro og praksis i århundrederne herefter og har præget de kristne landes verdslige historie. Altid har der været disse to adskilte magter, Gud og Kejseren, som har udøvet magt og ret inden for hver deres område med hver deres love, institutioner og hierarki.

Hvad den kristne verden kalder kirke og stat har altid fremtrådt som to adskilte sfærer. Der kan have været samarbejde og enighed, eller der kan have været konflikt, den ene kan have domineret den anden - men der har ikke været tale om en udviskning af forskellene. Doktrinen om adskillelse mellem kirke og stat er næsten universelt accepteret i den kristne og i, hvad vi kunne kalde den postkristne verden. En sådan doktrin har aldrig været på tale i den muslimske verden, den er end ikke en overvejelse værd, da den må forekomme meningsløs: Man kan ikke dele, hvad der naturligt er en enhed. Det er for en muslim en kunstig tanke at opdele hele netværket af menneskelige aktiviteter i

to skarpt adskilte kategorier, en verdslig og en åndelig. På klassisk arabisk og andre sprog i den islamiske verden findes der ingen termer, der angiver en sådan forskel, mens Vesten har velkendte modsætninger som lægmand/præst, profan/hellig, verdslig/åndelig, o. lign. Denne dualisme, som er et af kristendommens fundament, er væsensfremmed for Islam og kendes kun fra nyere tid ved påvirkninger fra omverdenen. I de senere år er disse fremmede ideer kommet i stadig stærkere modvind... De oprindelige opfattelser er ved at vende tilbage til deres gamle ubestridte magtposition.

De grundlæggende forskelle mellem Islam og kristendom... kan klart aflæses... Kristus døde på korset. Muhammed, Islams profet, vederfarede ikke noget lignende; han fik medgang i den verden og blev leder af sin nation. Med andre ord grundlagde Muhammed ikke blot en tro men en stat. Som den første leder heraf havde han kommando over hære, han førte krig og stiftede fred, han opkrævede skatter og udøvede ret.

Både verdslige og åndelige træk

I det hele taget foretog han sig det samme som enhver enevældig fyrste. Dette betyder, at i den epoke, hvor Islam blev til og udviklede sine grundlæggende træk, kom både væsentlige verdslige og åndelige træk til at indgå i fundamentet. herved adskiler Islam sig afgørende fra... kristendommen.

Andre forskelle kan nævnes. Kristendommen opstod midt i et imperiums

fald. Kristendommens fremgang er parallel med Roms tilbagegang, og den kristne kirkes tidlige udvikling er et resultat heraf. Den verdslige stat måtte opfattes som på en gang i forfald og undertrykkende. De kristne mente, at at et liv under sådanne forhold var Guds prøvelse af de kristne med det formål at rense og styrke deres tro...

Derimod opstod Islam samtidigt med et imperiums fødsel og havde fremgang parallelt med dette imperium, der opnåede rigdom og storhed. Der syntes ikke at være modsætning mellem de religiøse åbenbarings løfter og begivenhederne i den håndgribelige verden. For de tidlige kristne tænkere som St. Augustin var staten i bedste fald et nødvendigt onde. For muslimerne er staten - en islamisk stat, vel at mærke - en guddommelig skabelse, der skal holdes i hævd, forsvares og udbredes, på samme måde som guds love skal. Gud prøver ikke menneskene gennem lidelser;(*) Han hjælper sine tilhængere til frem-

* Se dog også sura 2, 214, side 37

Dødsdommen over Salman Rushdie

I 1989 blev dødsdommen over den indisk/engelske forfatter Salman Rushdie afsagt, og selv om shiitter fortæller, at de overholder de forskellige landes love, har Salman Rushdie siden dommen levet i skjul.

*Dødsdommen over Salman Rushdie
Afsagt af Ruhollah Musavi Khomeini den 14. februar 1989*

"I Gud den Almægtiges navn - der er kun én Gud, til hvem vi alle skal vende tilbage - skal jeg hermed meddele alle frygtløse muslimer i verden, at forfatteren til den bog, som hedder "De sataniske vers", og som er blevet trykt og udgivet i modstrid med Islam, Profeten og Koranen, tillige med de forlæggere, der kendte til dens indhold, er dømt til døden. Jeg opfordrer alle rettroende muslimer til

gang i verden, og, hvis det er Hans vilje, til sejr over fjender i krig...

De tidlige islamiske opfattelser har stadig stor gyldighed i nutiden, ikke mindst med hensyn til muslimernes selvpfattelse. For de fleste muslimer er det Islam, der betinger deres identitet og loyalitet, og som er den højeste autoritet. At definere sig gennem tilhørsforhold til et kollektiv, det være sig land, race, klasse, sprog, osv., er naturligvis et almindeligt fænomen overalt på jorden. Hvad der gør en muslims selv-definering særligt stærk er, at det inden for Islams historiske ramme er muligt at indpasse mange sekundære måder at definere og identificere sig på. Disse kriterier går op i en højere enhed, religionen. Det er dette, der binder muslimer af forskellig race, klasse osv. sammen i langt højere grad, end f. eks. kristne med forskelligt udgangspunkt føler sig forbundne. Det er Islam, der for muslimen giver det endelige svar på, hvem der er broder og fremmed.

hurtigt at henrette dem, hvor end de måtte finde dem, så at ingen skal vove at fornærme de islamiske sanktioner. Enhver, der bliver dræbt på denne vej, vil blive betragtet som martyr, om Gud vil. Desuden skal enhver, der har adgang til bogens forfatter, men som ikke magter at henrette ham, overgive ham til folket, så vil han blive straffet for sine handlinger. Må Gud velsigne jer alle."

Vurderinger af dødsdommen over Salman Rushdie

"En såkaldt fatwa"

Kronik i Weekendavisen af Niels Barfoed 28. jan.-3. febr. 1994.

Niels Barfoed er forfatter og litteraturkritiker med særligt speciale i tysk og østeuropæisk kultur. Han er desuden stærkt engageret i internationalt arbejde for sikring af menneskerettigheder og ytringsfrihed.

FATWA er en islamisk betegnelse, der er ved at blive optaget i de vestlige sprog. Det skyldes fremfor alt den dødsdom, der for snart fem år siden blev fældet i Teheran over Salman Rushdie for hans roman "De sataniske vers". Men som tiden går, træder den ene fatwa efter den anden ud af Rushdiesagens skyggesenest den, der er afsagt over den unge kvindelige forfatter Tasmila Nasreen i Bangladesh.

Det bliver stadig tydeligere, at Rushdie-sagen blot er en særlig synlig del af en vidtstrakt terroristisk politik. Forfølgelsen i troens navn er systematisk dér, hvor radikale muslimer har magt. Det er en vidtforgrenet proces, hvor ingen, der ikke har underkastet sig, kan vide sig sikker.

Det bedst dækkende danske begreb for et fatwa er vel "autoritativ religiøs kendelse".

Kendelsen over Rushdie, som faldt den 14. februar 1988 og forkyndtes af revolutionslederen Ayatollah Khomeini himself, begrundes med apostasi, dvs. frafald. Kætteri med et gammelt ord. Muslimer i alle lande, forener eder! bød fatwaen. Dræb Rushdie og alle andre, der er virksomme i udbredelsen af den Guds- og profetbespottende bog.

Kendelsen blev straks efter fulgt op af to dusørere. En, der tilfaldt enhver muslim, og en anden (mindre) der tilfaldt enhver ikke-muslim - der dræbte den indisk-engelske forfatter. Dusøren blev udsat af en angiveligt privat religiøs organisation. Den iranske regering har ikke taget afstand fra dette initiativ,

ejheller til organisationen, der frit kan eksistere og operere i landet trods handlinger, der er i himmelråbende strid med alle internationale aftaler, Iran har indgået og ratificeret.

Selv kalder Rushdie sin bog for en "verdslig mands livtag med den religiøse ånd". Han ville ikke såre muslimer, har han understreget, kun stille drillende spørgsmål til dogmerne. Men Khomeini og hans ligesindede havde brug for at slå fast, at forfatteren afsvor og bespottede Islam og således selv havde lagt hovedet på blokken.

Dommen kom i øvrigt ikke som et lyn fra en klar himmel. Der var gået tumultagtige protester mod bogen forud, både i Kashmir, Bombay, Dacca og Islamabad; i Indien var bogen blevet forbudt allerede i oktober, som fatwaen faldt i Iran i februar.

ALT dette er forholdsvis kendt. Mere ukendt i Vesten er det derimod, at fatwaen er i ekstatant og mangfoldig modstrid med Islam. Men det fortjener at være kendt. For politisk er det ikke ligegyldigt, om dødsdommen er retmæssig eller ej.

Sagen tog fart, da visse højt rangerende religiøse grupper i Teheran henvendte sig til ayatollah Khomeini og udbad sig hans mening om det røre, "de sataniske vers" havde vakt i den indisk-muslimske verden. Khomeini, der ganske vist var landets og revolutionens fører, var dog kun én ud af flere autoriserede fortolkere af islamisk lov, og ifølge skik og brug burde de pågældende grupper have indhentet flere meninger. Det gjorde de ikke.